

William Shakespeare
MAKBETH
 Přeložil Josef Jiří Kolár

Osoby

Dunkan, král Skotský
Malkolm, >
Donalbain, > jeho synové
Makbeth, >
Banquo, > vůdcové vojska královského
Makduff, >
Lenox, >
Rosse, >
Menteth, >
Angus, >
Cathness, > skotští šlechticové
Fleance, Banquoův syn
Siward, hrabě Northumberlandský, vůdce anglického voje
Siward mladší, jeho syn
Seyton, důstojník v komonstvu Makbethově
Synáček Makduffův
Lékař anglický
Lékař skotský
Vojín
Vrátný
Stařec
Lady Makbethová
Lady Makduffová
Komorná Lady Makbethové
Hekata
První čarodějnice
Druhá čarodějnice
Třetí čarodějnice
První vrah
Druhý vrah
Třetí vrah
Dvořané, důstojníci, vojínové, sloužící, poslové.
Banquoův duch a rozličná jiná zjevení.

Dějiště: na konec čtvrtého jednání v Anglicku, v ostatní celé hře v Skotsku, hlavně na hradě Makbethově.

Jednání první.

Výjev první.

Pustá krajina.

Hromobití a blýskání. Vystoupí tři čarodějnice.

První čarodějnice. Kdy zas my tři se sejdem k věšti?

Při hromu, blesku, nebo v dešti?

Druhá čarodějnice. Až tam ta vřava dokonána,
až bitva ztracena, vyhrána.

Třetí čarodějnice. To stane se než slunce zajde.

První čarodějnice. Kde stanoviště?

Druhá čarodějnice. Tam vřesoviště.

Třetí čarodějnice. Tam ať nás také Makbeth najde.

První čarodějnice. Už jechám, Mourku!

Všecky tři. Ropucha volá!¹⁾ Už hned!

Nám krása šeredou, šereda krásou,
poleťme větrem hustou mlhy řasou.

Čarodějnice zmizí.

Výjev druhý.

Tábor u Foresu.

Válečný ryk. Vystoupí král Dunkan, Malkolm, Donalbain,

Lenox, v průvodu více důstojníků. K nim na potkání raněný

Vojín.

Dunkan. Kdo jest ten raněný? Dle úhledu

se zdá, že nám nejlépe může říci,
jaký tam bitvy stav.

Malkolm. To důstojník,
kterýž co vojin dobrý, statečný,
urval mne zajetí. Zdar příteli!
Pověz tu králi, co o bitvě víš,
ans' vyšel z pole.

Vojín. Pochybně to stálo,
jak kdy už mdlí dva plavci zápasem
své dusí umění. Zlý Makdonwald
(ont' hoden buřictví, neb mimo to
přehojným množstvím přirozených ohav
jest obsypán) z ostrovů západních
má Kernův posilu a Galoglasův;²⁾
a Štěstěna smějíc se příznivě
na kletý jeho odboj, nevěstkou
se stala odbojníka. – Vše to marné.
Hrdinný Makbeth (hoden toho jména),
poníživ Štěstěnu, mečem rozvířeným,
jenž úkonem se kouřil krvorudým,
jak udatenství pravý milenec,
sklestil si k tváři padouchově cestu,
a nedal ruky mu ni „s Bohem bud“³⁾,
pokud ho nerozpoltil od hlavy až k pupku,
a jeho lebku vznes' na naše cimbuří.

Dunkan. Ó vzácný strýče! Statečný rytíři!

Vojín. Jak z strany té, zkad slunce nám vychází,
i lodělomná zvnika bouř a hrom,
tak z toho zdroje též, zkad vzešel zdar,
nezdar se pnul. Slyš králi Skotův, slyš!
Jedva že právo v zbroji statečnosti
na útěk hnalo Kerny skákavé,
Norvegův král, vyslídív prospěch svůj,
zalesklou zbraní, čerstvým vojska davem
hnal znovu k outoku.

Dunkan. A nezlekalo
to naše vůdce, Makbetha a Banquo?

Vojín. Ano,
jak vrabci orla, neb jak zajíc lva.
Ba při sám Bůh, spíš rovnali se dělům,
tož dvojnásobnou ranou nabitým, –
taktéž nepříteli
dvakráte rány zdvojnásobili.
Zda chtěli břístí se v horoucí krvi,
či jinak tam spamátnit Golgatu,
to říci nemohu.

Jsemť sláb, mé rány křičí o pomoc.

Dunkan. Tvá řeč ti ozdobou jak rány tvé,
neb obě páchne ctí. Již k lékáři jej veďte.

Vojín provázen odejde. Vystoupí Rosse.

Dunkan. Kdo tu přichází?

Malkolm. Statný than³⁾ to z Rosse.

Lenox. Jaký to spěch mu v očích? Tak hledí,
kdo velkou zprávu nese.

Rosse. Zdráv bud' král!

Dunkan. Zkad, vzácný thane?

Rosse. Z Fifu, králi můj,
kde hrdě zdmuté prapory Norvegův
na lid náš vějí chlad.
Sám Norveg s hrozným počtem bojovníků,
ježž věrolomný podporoval zrádce,
than z Cawdoru, seč krutou započal.
Tu však Bellonin ženich zbrojepevný,
vstříc jemu stoupil stejným úsilím,
hrot na odbojný hrot, pěst proti pěsti,
divého skrotit ducha; – zkrátka dím,

nám bylo vítězství.

Dunkan. Toť velké štěstí!

Rosse. Teď Sveno,

Norvegův král o mír se pokouší.
My však dřív nedopřáli pohřbu jeho mrtvých,
dokud na Svatokolmském ostrově⁴)
nám deset tisíc zlatých nesložil.

Dunkan. Děť nezkłame našeho srdce zájmy
than z Cawdoru. Smrt jeho provolejte,
a titul jeho Makbethovi dejte.

Rosse. Pospíším by to bylo vykonáno.

Dunkan. Co ztratil on, to Makbethem vyhráno.
Odejdou.

Výjev třetí.

Pustá krajina.

Hromobití. Vystoupí tři čarodějnice.

První čarodějnice. Kdes byla, sestro?

Druhá čarodějnice. Svini zabíjet.

Třetí čarodějnice. Kde, sestro, ty?

První čarodějnice. Kašťanky měla plavcova žena v klíně,
a mlaskala, a mlaskala.

I pravím: dej mi, dej mi, dej!

„Jdeš, babo!“ zvolá tlusté pandero.

Muž její, Tigra pán, plaví se k Aleppu.

Jáť v řešetě se splavím k rasu,

a jako potkan bez ocasu
mu udělám, mu udělám.

Druhá čarodějnice. Svých větrů dám ti dosti.

První čarodějnice. Tys plna laskavosti.

Třetí čarodějnice. I já ti svoje větry dám.

První čarodějnice. Vše ostatní já sama mám.

I všecky díry, z kterých zejí,
i všecky čtvrti, z kterých vějí
na růži větrní.

Na suché seno jej vysmáhnou,
ba v den a noc mu nezatáhnou
ku spánku očních víčeků stan;
on musí žít jak v klatbu dán.

Devětkrát devět sedm nocí
má chřadnout, vadnout kouzel mocí,
ač nelze schvátit jeho loď,
přec bouř ji střese v před a zpod.
Hled' co tu mám!

Druhá čarodějnice. Ukaž! Ukaž!

První čarodějnice. Tu z lodivoda palec mám,
jemuž se, an se domů bral,
o skálu koráb stroskotal.

Zdaleka slyšet bubnování.

Třetí čarodějnice. To bubny víří;

Makbeth se blíží.

Vespolek. My čarodějky na zdar hoře,

poslice my země, moře,
ruku v ruce kolujem.

Třikrát tobě, třikrát mně,
třikrát opět, devět vně,
ticho! – Kouzlo rozvinem!

Vystoupí Makbeth a Banquo.

Makbeth. Tak smutný a přec skvělý den jsem neviděl.

Banquo. Jak daleko jest na Fores? – Kdo jsou ty
tak scvrklé postavy v tom divém kroji?

Toť nejsou bydlitelé této země,
a přec zde jsou! Zda žijete? Či snad
jste cos, jehož se člověk tázat smí?

Vyt' chápete mou řeč, neb každá z vás
svůj seschlý klade prst na svrasklé pysky.

Mně zdá se že jste ženy – za to však
vás považovat zakazují mně
ty vaše vousy.

Makbeth. Mluvte, lze-li vám! Kdo jste?

První čarodějnice. Všesláva Makbethu!
Všesláva tobě, thane z Glamisu!⁵)

Druhá čarodějnice. Všesláva Makbethu!
Všesláva tobě, thane z Cawdoru!

Třetí čarodějnice. Všesláva Makbethu, jenž bude králem!

Banquo. Proč jste tak zaražen, jak zděšen věcí,
kteráž tak libě zní? – Ve jménu pravdy,
již rcete, jste-li přelud, čili přec
čím zevnitř zdáte se? Můj vzácný druh
jest vámi vítán slávou přítomnou,
pak velkým příští výše proroctvím
a čáky královské, až zdá se všechen
uchvácen žasem. Ke mně nemluvíte;
možno-li vám nahlédnout v símě časův,
a říci, které zrno vzejde, které nic:
nuž, mluvte ke mně též, jenž přízně vaši
se neprosím i záští nelekám.

První čarodějnice. Sláva!

Druhá čarodějnice. Sláva!

Třetí čarodějnice. Sláva!

První čarodějnice. Menší než Makbeth, a přec větší!

Druhá čarodějnice. Ne šťastný tak, přec mnohem šťastnější!

Třetí čarodějnice. Ty krále zplodíš, ač sám nejsa králem.
Všesláva Makbethu a Banquovi!

První čarodějnice. Všesláva Makbethu a Banquovi!

Makbeth. Postůjte, nedůkladné věštkyně,
a mluvte dále! Smrti Sinela,
to vím, jsem thanem z Glamisu; jak ale
též z Cawdoru? Than Cawdor posud žije
co velmož přeblahý; a býti králem,
to v objem víry blíže nesahá,
než býti Cawdorem. Povězte, zkad
to divné zvěsti máte, aneb proč
jste na té pustě v cestu stoupily nám
s tím věštným pozdravem? Již mluvte, káží vám!

Čarodějnice zmizí.

Banquo. Jak voda má i země bubliny,
a ty jsou téže látky. Kam to zmizly?

Makbeth. Ve vzduch, a co se zdálo tělesem,
jak dech se rozplynulo v povětří.
Že nepostály?

Banquo. Dělo zde se v skutku
cos takového, o čemž hovor náš,
či snědli snad jsme zlomocný kořínek,
jenž rozum v pouta víže?

Makbeth. Vaše děti
prý budou kralovat.

Banquo. Vy králem sám.

Makbeth. A thanem z Cawdoru? Tak znělo to.

Banquo. V týž zvuk a stejná slova. Kdo tu jde?
Vystoupí Rosse a Angus.

Rosse. Král, Makbethe, radostnou dostal zprávu,
žeš' zvítězil; a čte-li co vše konals'
osobní odvahou v tom zpurném boji,
tu obdiv jeho s chválou zápasí; neví
co tobě má, co sobě uštědřít.
Když pak tím oněměn i na zbyť hledí
téhož samého dne, tu nalezá
v Norvegův tebe řadách výbojných,
nezděšeného tím, z čehož sám tvořils'
poděsný obraz smrti. Jak řeč těsná,
za poštu pošla šla, a každá nesla

tvou slávu v jeho říše obraně,
před ním ji vyložíc.

Angus. Posláni jsme
vzdát tobě díky královského pána,
uvést tě k jeho tváři, ne ti splatit.

Rosse. A v závazek snad větších hodností
nařídil zváti tebe thanem z Cawdoru;
v tom důstojenství: Sláva, vzácný thane!
neb jest to tvé.

Banquo. Což mluví d'ábel pravdu?
Makbeth. Than Cawdor žije, nač oblékat mne
v šat půjčený?

Angus. Onť živ, jenž thanem byl;
pod těžkým břemenem však život vleče,
jehožto ztráty hoden. Zdali byl
s Norvegem spojen, zda poskytoval
odbůjci tajné podpory a rady,
či oběma-li snad se přičinil
o zkázu vlasti své, to zcela nevím;
dokázaná, vyznaná velezrada
jej svrhla.

Makbeth. Glamis, than i z Cawdoru?
Nejvyšší v pozadí. – Mé díky vám!
(*K Banquovi*) Doufáte-liž, že vaši potomci
stanou se králi, když ty věštné ženy,
jenž nazvaly mne thanem z Cawdoru,
neslíbily jim méně?

Banquo. Víra ta
by mohla zdráždít vás ku koruně
nad thana z Cawdoru. Jeť divno to!
a často, by nás k zlému získali,
poslanci pekel pravdy zvěstují,
jenž v následky nás vedou nejhorší. –
Na slovo, strýcové!

Makbeth. Dvě pravdy jsou
již vyřknuty co šťastné proslavy
k slavnému obsahu hry královské.
Mé díky, pánové!
Popud ten nadpřirozený nemůž
být zlý, nemůž být dobrý. Zlý-li jest,
proč poskytuje možnost úspěchu
začátkem pravdy? Than jsem z Cawdoru.
Dobrá-li, – proč se pokušení vyhýbám,
jehož mi obrazem vlas vzhůru vstává,
a pevné srdce bije do žeber
vzdor zvyku vrozenému. Přítomná
tak hrůza neděsí jak smyšlená.
Myšlénka vraždy, posud přeludná,
potřásá tak mou mužnou podstatou,
že všechna účinnost domněnkou
jest schválena, a ničím *to* jen bývá
co není.

Banquo. Hle, jak pohnut soudruh náš.

Makbeth. Štěstí-li chce, bych stal se králem, nuž,
nechť bez mé snahy dá mi korunu.

Banquo. Naň nové pocty nyní vloženy
jak nový šat; častým jen oblékáním
mu zvyknouti lze.

Makbeth. Tak anebo tak!
Dnem smutným též ubíhá času tlak.

Banquo. Čekáme na vás, slavný Makbethe!

Makbeth. Již odpusťte! Věc zapomenutá
můj tupý jala mozek. Služby vaše
tam, dobří pánové, zapsány jsou,
kde převracím vždy listy, bych je četl.
Ku králi již! (*K Banquovi*) Uvažte co se dálo,

a v dobu příhodnou, až mezitímni
to zváží čas, chcem o tom promluvit
ze srdce upřímného.

Banquo. Velmi rád.

Makbeth. Dost prozatím. Nuž jděme, pánové!
Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Fores. Síň na hradě.

Troubení. Vystoupí **Duncan, Malkolm, Donalbain, Lenox a družina.**

Duncan. Jest soud již na Cawdoru vykonán?
A vrátili se, jimž to svěčeno?

Malkolm. Nevrátili, můj pane. Mluvil jsem
však s někým, jenž umírat viděl jej.
Ten řek', že volně vyznal zradu svou,
že Výsost Vaši prosil o milost,
a hloubný jevil žel. Nic v živobytí tak
ho nezdobilo prý jak jeho ztráta.
Umřelť co muž, jenž umírat se učil,
a svrhnut se sebe skvost nejdražší
jak nepatrnou hříčku.

Duncan. Neníť vědy,
jež z tváře pozná duše povahu.
Bylť muž to, v nějž jsem neobmezenou
zakládal důvěru. – Ó statný strýče!

Vystoupí **Makbeth, Banquo, Rosse a Angus.**

Mé nevděčnosti hřích v té právě chvíli
mne velmi tížil. Tys' nás předběhl,
že nejrychlejší peruč' vděčnosti
nemůž tě dostihnouti. Přál bych věru,
bys' zasluhoval míň, bych míru děk a platu,
měl v moci své. To jediné teď znám,
že dluh můj větší nad všecko co mám.

Makbeth. Mé služby a má dlužná oddanost
v svém přičinění mají odplatu.
Přijímat naše služby, Milost králi,
vám přísluší, a naše služby zas
jsou trůnu vašeho a říše dítko
i služi, jenž svou činí povinnost,
činíce vše pro vaš[i] čest a lásku.

Duncan. Bud' vítán zde; tys byl mnou štěpován,
a mnou i dojdeš k úplnému zrůstu. –
Můj čacký Banquo! Tvá tu zásluha
nemenší jest, a budiž tak uznána.
Pojď, bych tě obejmul a k srdci tisk'.

Banquo. Ba, zde-li uzrají, žeň vaše jest.

Duncan. Má valná rozkoš v plném horování
přec zastřena jest mlhou starostí.
Vám, synové a strýcové, i vám,
kdož jste mi nejblíží, uvádím v známost
že udělujem říše nápadnictví
staršímu Malkolmu; onť jmenován
budoucně budiž princem z Cumberlandu,
kterážto pocta nemá bezspolečně
jen jeho zdobit, nýbrž znaky cti
jak hvězdy svítit budou na všechny,
jenž mají zásluhy. – Teď k Invernessu,
a poutej děl nás k sobě.

Makbeth. Vše jiné, co vám není věnováno,
jest klopotou; pospíšim sám, bych zprávu
o vašem příští zblážil sluch své choti,
a tak již pokorně se poroučím.

Duncan. Můj milý Cawdore!

Makbeth (*stranou*). Princ z Cumberlandu! – Přes ten stupeň
musím

buď upadnouti, buď jej přeskočit;
neb v cestě jest. Svůj skrejte hvězdy lesk,
by světlo nezřelo mých černých stesk;
zamhuř se oko ruce, ať se rychle stane,
nač oko trne patřit, když to vykonané.

Odejde.

Duncan. Toť vzácný Banquo, velestatný muž,
a jeho počtění mi lahodou,
ba pravým kvasem. Jdeme za ním,
jenž pečliv napřed šel nám pozdrav dát.
Toť nevyrovnaný jest příbuzný! –
Troubení. Odejdou.

Výjev pátý.

Inverness. Siň na hradě Makbethově.

Vystoupí Lady Makbethová, zabrána v čtení listu.

Lady Makbethová. „Potkaly mne v den vítězství, a poznal
jsem z dokonalé jich věštby, že v nich více než lidská
vědomost. Když žádostí jsem se roznítel tázati se jich dále,
proměnily se v povětrí, v kterémž také zmizely. Stálť jsem
posud udivením zaražen, anť přišli poslové královští,
vítajíce mne názvem thana z Cawdoru, jakýmž titulem mne
dříve ty čarodějky byly pozdravily, odkazující mne na
budoucí dobu voláním: Sláva ti, jenž králem budeš! – Uznal
jsem za dobré tobě to svěřiti, drahá družko mé velikosti,
bysť nepostrádala požitku rozkoše, nevědouc jaká sláva
tobě slíbena. Vlož si to k srdci a s Bohem buď!“
Tysť Glamisem a Cawdorem; a být máš
co slíbeno. Strach mám z tvé povahy.
Přetéká příliš mlékem lidskosti,
by nejkratší šla cestou. Chceš být velkým,
tysť ctižádostiv – špatnost však ti schází,
jež v tom jest průvodčím. Co vřele sobě žádáš,
to žádáš svatě též. Bezprávně nechceš jednat,
a přec bezprávně získat. Tyť bysť chtěl
to míti, velký Glamise, co volá:
„Tak musíš činit, chceš-li míti mne!
což činit víc se děšíš, než bysť přál
by nečiněno bylo.“ Chvátej sem,
bych ducha svého v sluch tvůj ztopila,
a mocným vymýtila jazykem,
co závadou k zlatému sáhnout vínku,
jakýmž chce, jak se zdá, tě ozdobit
sám osud i moc nadpřirozená.

Sloužící *vystoupí.*

Co jest tvé poselství?

Sloužící. Král přijde na noc sem.

Lady Makbethová. Toť blázna řeč.

Což není s ním tvůj pán, jenž, kdyby tak,
mně byl by rozkaz dal ku přípravám?

Sloužící. A přec to pravda. Than náš už se blíží.

Jeden z mých soudruhů jej nadešel,
a skorem na smrt udychtěn mohť sotvy
svou věst vyříditi.

Lady Makbethová. Postarej se oň.

Sloužící *odejde.*

Toť velká věst. Chráptí sám krkavec,
jenž Duncanův osudný příchod kráče
pod střechu mou. Sem spějte, duchové
myšlének vražedlných! Zbavte ženství mne,
a naplňte mne od hlavy až k patě
divým ukrutenstvím! Mou shusťte krev,
a zataraste cesty útrpnosti,
by přírody snad žalné návštěvy
nezvrátily můj pevný úmysl,
neb míru nevložily mezi ním

a výkonem. Již spějte k mému prsu,
žluč ssajte s mlékem mým, vy vraždostrůjci,
kdekoli v tvaru neviditelném
chystáte světu zkázu! – Hustá noci, pojdť,
a skrej se v pekel nejtemnější dým,
by nezřela má břitká dýka rány,
již zaráží; by samo nebe též
nekoukalo skrz závoj nebeský,
„stůj!“ volajíc. – Hoj, velký Glamise,
převzácný Cawdore! Nad oba větší

Vystoupí Makbeth.

všeslávou potomní! Tvůj list mne vznesť
nad pitomou tu dále přítomnost,
a nyní již i budoucnost poznávám
v tom právě okamžiku.

Makbeth. Drahá choti,
Duncan jest na noc zde.

Lady Makbethová. A kdy zas půjde?

Makbeth. Hned zítra hodlá jít.

Lady Makbethová. Ó nikoli!

Ten zítřek slunce nemá spatřiti.
Tvůj obličej, můj thane, jest jak kniha,
v níž lidé divné věci mohou číst.
Bysť klamal věk, měj věku podobu;
měj pozdravení v oku, v ruce, v ústech,
usmívej se jak kvítko nevinné,
pod ním však budiž hadem. Náš ten host
musí být obstarán. Mé činnosti
zde zanech velkou práci této noci,
jež všechněm našim nocem, dnům i příštím
má zjednat moc a žezlo královské.

Makbeth. Dál o tom promluvíme.

Lady Makbethová. Budiž vesel –
bázlivá pouze mění barvu zběhť.

Vše ostatní bezpečně mně jen svěřť.

Odejdou.

Výjev šestý.

Před hradem.

Hudebníci. *Makbethova čeledť. Vystoupí Duncan, Malcolm,
Donalbain, Banquo, Lenox, Makduff, Rosse a družina.*

Duncan. Toť roztomilá hradu poloha!

Vzduch svěží, lahodný ochvívá zdárně
nám jemné smysly.

Banquo. Jiříčka, host letní
i chrámu bydlitel, nám dosvědčuje
svým milým hnízdem, zde že nebes dech
zavání libostně. Zde není střišky,
pilíře, vlysu, aniž útulku,
by pták ten nebyl všady urobil
kolébku svou a plodné lože své.
Kde oni dýší a polétají,
vždy znamenal jsem, vzduch že výborný.

Vystoupí Lady Makbethová.

Duncan. Hle, hle! Zde naše vzácná hostitelka!

Obtížná někdy láska nás provází,
však přec jí děkuju, že láskou jest.
Tak učím vás, kterak nám „Zaplať Bůh“
za vaši tíž a starost vzdáti máte.⁶⁾

Lady Makbethová. Vždyť všechny naše služby v každé části,
dvakrát konané a zdvojené,
jsou malé, chudobné, by mohly se
těm hloubným, širým rovnat hodnostem,
jakýmiž Milost Vaše dům náš ctí.
Za ony staré, jakž i nové pocty
prosební poustevníci zůstanem.⁷⁾

Dunkan. Kdež jest than z Cawdorů?

My jeli za ním v patách s úmyslem,
mu zjednat byt; on však ujížděl lépe,
a jeho láska, ostrá jako ost,
před námi přihnala jej k domovu.

Tu noc jsme vaším hostem, vzácná paní.

Lady Makbethová. Jsme vaši sluhové, kteří se vším
co mají, čím jsou sami, v útech stojí,
jež musí klást, kdy Vaše Milost ráčí,
a vrátit majetek.

Dunkan. Již prosím, vaše rámě.
Uved'te nás k našemu hostiteli.
Jej velmi miluju, a v přízni své
chcem pokračovat dále. – Račte, vzácná paní.
Odejdou.

Výjev sedmý.

Komnata na hradě.

Hudebníci a sloužící s pochodněmi. Stolník a jiní sloužící
přinášející jídla přecházejí přes jeviště. Na to vystoupí
Makbeth.

Makbeth. Samým tím skutkem kdyby bylo po všem,
tož nejlépe jej rychle vykonat.
Úkladnou kdyby vraždou následek
též odstraněn byl, kdyby výkonem
byl získán výsledek, tak že ta rána
to jediné a vše by bylo zde,
tož zde, na tomto mělkém břehu časnosti,
pak přes budoucnost snadný byl by skok.
V tom případě však zde již čeká soud.
Krvavé naučení, jiným dané,
vrací se zpět na trýzeň vynálezce,
a rovnoměrná spravedlnost klade
na vlastní ret nám kalich otravný.
Dvojnásob měl by být zde bezpečen:
jsemť jeho příbuzný a poddaný;
to oboje se přičí tomu činu;
pak jeho hostitel, jenž měl by vrahům
zavřítí dvěře, na sám vésti nůž.
A nad to: Dunkan jest tak dobrotiv,
tak bezúhonný ve svém úřadě,
že jeho cnosti, jako andělé,
hřmotným pozounu zvukem budou hlásit
hřích prokletý té jeho záhuby,
a žel, jak nahé kojeňátko, v bouři
přilétáje, neb cherub nebeský
na vzduchu ořích neviditelných,
čin krutý v každé oko zavěje,
až vichr v slzích sám se utopí.
Pobádat záměr svůj mně schází osten,
ctižádost jen na jedné straně stoupá,
a klesá na druhé. – Nuž, co přinášíš?

Lady Makbethová *vystoupí.*

Lady Makbethová. Již povečeřel. Proč nás opustil'?

Makbeth. On snad se po mně sháněl?

Lady Makbethová. Což to nevíš?

Makbeth. Nechtějmež dál v té věci pokročit.

Onť právě teď mne poctil; všady v lidu
zlaté jsem mínění si zakoupil,
jež má být nošeno v svém novém lesku,
ne pohozeno stranou.

Lady Makbethová. Což ta čáka,
v kterouž se's oděl, byla opilá?
Či spala snad? A nyní zbuzena,
hledí tak zsinale a bledě na to,
co zdárně počala? Od této chvíle

poznávám lásku tvou. Děsíš se toho,
bys tentýž byl v své síle a svém činu,
jakýs byl v žádosti? Ty sobě přeješ,
co za okrasu života pokládáš,
a zbabělým jsi přec v své vlastní ceně,
za slovem „netroufám si“ pouštíš „rád bych“,
jak kočka v pořekadlu.

Makbeth. Prosím, mlč!

Troufám si vše, co muži přísluší.

Lady Makbethová. Kdo netroufá si více, není muž.

Což ten tvůj záměr pouhá byla chloubá?
Když to si troufals činit, mužem byls,
a kdybys' stal se více nežlis' byl,
tím více bylbys' mužem. Nebyloť
tenkráté místa, aniž pravé chvíle,
a přec chtěls oboje si utvořit.
Teď utvořeno obé, a ta shoda
tě právě znetvoří. Ját' kojila,
známť sladost lásky k děcku kojeňátku,
a přec, – an s úsměvem by v tvář mou zřelo,
z bezzubých úst bych vytrhla mu prs,
a vyrazila mozek, kdybich byla
to přísáhala, co přísáhals' ty.

Makbeth. Však nezdaří-li se –

Lady Makbethová. Že nezdaří?

Napni jen zmužilost na pravý kolík,
a zdaří se. Jak milé Dunkan usne,
(a k tomu zemdenost z té dlouhé cesty
jej brzo vyzve) oba komorníky
kořeněným tak vínem zpitomím,
že paměť, strážník mozku, zplyne v dým,
a nádoba jich rozumu se změní
na pouhý alambík. Když v zhovadilý
poklesnou spánek jako mrtvoly,
nemůžem-liž pak všecko započít
s Dunkanem neostřeženým, a svěsti
co líbo nám na spité jeho sluchy,
jenž vinu této vraždy odnesou?

Makbeth. Rod' pouze syny mně! Nezhrozená
tvá povaha jen muže plodit má.
Zdaž soudit nebudou, když dva ty spáče
u jeho komnaty zbarvíme krví,
a jejich užijeme dýk, že oni
to spáchali?

Lady Makbethová. Kdo smí tu jinak soudit,
když z jeho smrti v náfek vypuknem?

Makbeth. Jsemť odhodlán, a každý těla sval
již napnut k strašlivému tomu činu.
Pojď! V blbý svět chcem vesele se dívat;
tvář klamná musí klamná srdce skrývat.

Odejdou.

Jednání druhé.

Výjev první.

Předsíň na hradě Makbethově.

Vystoupí Banquo a Fleance. Sloužící s pochodní.

Banquo. Jak pozdě na noc, hochu?

Fleance. Měsíc už zašel. Bít jsem neslyšel.

Banquo. Zacházíť v půlnoc.

Fleance. Budeť pozděj', pane.

Banquo. Můj vezmi meč. Ai, nebe hospodaří,
neb shaslo světla svá. – To vezmi též.
Jak olovo mne těžké spaní jímá,
a nespím přec. – Milostné mocnosti!
Myšlénky hříšné zažeňte, jakéž
přivádí spánek. – Dej mi zas můj meč.

Vystoupí Makbeth a Sluha s pochodní.

Kdo tu?

Makbeth. Přítel.

Banquo. Jak, pane? Posud bdíte? Král už spí.

Bylť nad obyčej rozveselen dnes,
a velké dary poslal vašim sluhům.
Tím démantem též vaš[i] poctil choť,
svou nejmilejší zva ji hostitelkou.
Vstal od stolu na nejvýš spokojen.

Makbeth. Jen nedostatku nepřipravená
zde vůle sloužila, jež svobodna
by jinak jednala.

Banquo. Vše bylo chvalné.

Snilť jsem noc minulou o třech těch ženách.
Vám přec cos pravdivého věštily.

Makbeth. Již na ně nemyslím. Však, zbyde-li
nám chvíle příhodná, chcem pohovořit
o věci té. Povězte, kdy?

Banquo. Dle vaší vůle.

Makbeth. K mé dáte-li se straně, – až to bude,
čest z toho vzejde vám.

Banquo. Ba, cti-li nezbudu
ji hledě zvýšit, zachovám-li vždy
své srdce svobodné, svou věrnost čistou,
rád chci se poradit.

Makbeth. Již dobrou noc.

Banquo. Poslušné díky. Totéž vám.

Odejdou Banquo a Fleance.

Makbeth. Jdi, řekni paní, až můj nápoj hotov,
by zvonila. Pak jdi též na lože.

Sloužící odejde.

Jest dýka to, co vidím před sebou
s nachýleným k mé ruce jilcem? – Pojď,
chytit se dej! – Nemám tě, tol'ko vidím!

Cožs' chopitelný, hrozný přelude,
jen zraku, ne i chmatu? Či-lis' snad
jen dýkou obraznosti, bludným tvarem
rozpáleného mozku? – Zas a zas
tě vidím v podobě tak tělesné,
jak dýka ta, již nyní tasím.

Tyť vedeš cestou mne, jíž chtěl jsem kráčet,
a toho stroje chtěl jsem použít.

Buď zrak můj blázněm jest všech jiných smyslů,
aneb jim roveň všem. Vidím tě stále,

a na čepeli tvé a rukověti,
hle, kapky krvavé, jichž prvé nebylo.

Ne, to nic skutečného! Krvavý
můj chtíč tím přeludem mé oči mámí. –

Jak mrtva zdá se nyní příroda
na našem polosvětě, děsné sny

rvou spánku záclonu. Teď čarodějství

Hekaty bledé slaví obřady,

a vražda hubená, vymořena

strážníkem svým, tož vlkem, jenžto vytím

svou bdivost hlásá, úkradí se plíží

zbojným Tarkvína krokem k svému dílu,

jak strašidlo. Ty pevná, hmotná země,

neslyš můj krok, kterouž on cestou kráčí,

tož z bázně, by snad samo dláždění

můj záměr nezradilo ozvěnou,

a nezrušilo hrůzu noci té,

jež s ní se shoduje.

Ját' hrozím zde, a Dunkan posud žije;

chladným se slovem zápal skutku zryje.

Zvonění.

Již jdu, a po všem jest. Mne volá zvon.

Neslyš jej, Dunkane; ty jeho zvuky
zovou tě do nebe, neb v pekla muky.

Odejde.

Výjev druhý.

Vystoupí Lady Makbethová.

Lady Makbethová. To, co je spilo, smělosti mi dalo,

co shaslo plamen jich, mne znítilo.

Slyš! Ticho! – Sova bukala, zvoník

to osudný, jenž dává dobrou noc.

Ont' v práci již. Jsouť dvěře dokořán,

a zpitomělí sluzi chrápotem

svůj úřad velebí. Ját' patoky

tak jim zamíchala, že příroda

a smrt se prou, zda živi jsou či mrtvi.

Makbeth (u vnitř). Kdo zde? – Hoi! Kdo?

Lady Makbethová. Ó běda nám! Snad již se zbudili.

Ne skutek, tol'ko pokus zmaří nás.

Slyš! Dýky jsem tam připravila;

musil je naleznouti. Kdyby spící

tak nebyl podobal se mému otci,

ba, sama bych to byla podnikla.

Můj manžele!

Vystoupí Makbeth.

Makbeth. Již vykonáno. – Zde byl náký šum?

Lady Makbethová. Skřek sovy jen a cvrčka hrkotání.

Cos pravil?

Makbeth. Kdy?

Lady Makbethová. Teď.

Makbeth. An jsem sestupoval?

Lady Makbethová. Ano.

Makbeth. Slyš!

Kdo leží v druhé jizbě?

Lady Makbethová. Donalbain.

Makbeth. To smutné podívání!

Dívá se na své ruce.

Lady Makbethová. Toť pošetilost, říci: smutné podívání.

Makbeth. Kdos ze spaní se smál, a jiný zvolal: vrahu!

Tak zbudil jeden druhého; já stál

a naslouchal. V tom počali se modlit,

a znova usnuli.

Lady Makbethová. V té ložnici jsou dva.

Makbeth. Zas jeden zvolal: „Bože, smiluj se!“

a druhý: „Amen!“ – jakby byli shlédli

mne s těma katanskýma rukama.

Naslouchaje jich děsu nemoh' jsem

vypravit „Amen“ k jich: „Bůh smiluj se!“

Lady Makbethová. Tak hloubavě to nerozvažujte.

Makbeth. Proč však nemoh' jsem „Amen“ vyslovit?

Mně bylo smilování potřebí,

a přec to Amen v hrdle mi uvázlo.

Lady Makbethová. Na skutky takové nesmíme myslit
tím způsobem. To zšílilo by nás.

Makbeth. Mně bylo, jakbych slyšel volat: „Nespěte!

Hle, Makbeth vraždí spánek, svatý spánek,

jenž rozeplítá uzal starostí,

denního žití smrt, klopotu lážeň,

balšám raněné duše, druhý pochod

mohutné přírody, nejdražší pokrm

na kvasu života!“

Lady Makbethová. Jak tomu rozumět?

Makbeth. Po celém domě volalo to stále:

„Nespěte více! Glamis vraždil spánek!

Protož nemá i Cawdor více spát,

Makbeth víc nemá spát!“

Lady Makbethová. Kdož byl, jenž takto volal? – Vzácny

thane,
svou statnou mužnost zlehčujete tím
chorobným zdáním. Jděte k umývadlu,
a smejte s rukou kalné svědectví.
Nač vzal jste s sebou dýky? Zůstat musí
na místě tam. Pryč zas je odnese,
zbarvíte krví spící komorníky.

Makbeth. Tam nejdu víc. Děsím se pomyslit,
co jsem to učinil. Jdi ty, mně nelze.

Lady Makbethová. Slabochu v úmyslu! Dej mně ty dýky.

Jsouť spáč a mrtvec pouhé obrazy;
malovaného ďábla děcko jen se děsí.
Těch hochů tváře zcela pozlatím,⁸⁾
neb čin ten vinou jich se musí zdátí.

Odejde. Klepání.

Makbeth. Slyš, někdo klepá. – Co se stalo se mnou,
že každý šust mne děsí? – Ó ty ruce!

Vyrvou mně ještě oči! Může-liž
Neptunův všechn velký okeán
tu krev z mých rukou smýti? – Nikoli!
Ba spíše ruka má, nesčíslná
ta jezera potáhne barvou masa,
na červeň změní zelenost.

Vystoupí Lady Makbethová.

Lady Makbethová. Mé ruce též jak vaše stejné barvy.

Stydím se však tak bílé srdce mít.

Klepání.

Na bránu východní se klepá. Pojď!
Do naší komnaty se uchylme.
Trochou již vody spláchnem s sebe čin ten.
Zda není lehký pak? Což opustila
vás zcela zmužilost?

Klepání.

Slyš! Zas klepání.

Oblecte noční šat, by náhoda
nás bdící nedopadla. Nestůj tak
v myšlénkách bídně ztracen.

Makbeth. Vědom si toho činu radš bych chtěl,
bych nebyl vědom sebe samého.

Klepání.

Procitniž, Dunkane, tím klepotem!
Ó přál bych, abys' mohl!

Odejdou.

Výjev třetí.

Vystoupí Vrátný. Zdaleka klepání.

Vrátný. I věru, toť je klepání! Kdyby tak člověk byl vrátným u
pekelné brány, to by se asi klíče naotáčel. –

Klepání.

Klep, klep, klep! Kdo to? Ve jménu Belzebubově! –
Statkář, jenžto se v obavě hojné úrody oběsil. – Jen pojďte,
pane! Máte-li jen dost šátků s sebou. Zde budete se za to
notně potit.

Klepání.

Klep, klep! Kdo to ve jménu druhého ďábla! – Věru, toť
obojetník, kterýž do každé váhy proti každé váze své
přísahy kladl, kterýž ve jménu božím dost zrady napáchal, a
přece svou obojetností do nebe se nedostal. Vejdi,
obojetníče!

Klepání.

Klep, klep, klep! I hled'me; toť anglický krejčí sem přišel,
poněvadž z francouzských kalhot pro sebe vystřihoval.
Vejdi krejčiku, zde můžeš si svou žehličku do ohně hodit.

Klepání.

Klep, klep! Ještě není pokoje. Kdož jste? – Ale už dost. Na
peklo je to místo zde příliš studené. Nechci déle to pekelné

vrátnictví zastávat. Zamýšlel jsme pustit jich sem několik
z každého řemesla, jenžto kráčeji růžovou cestou
k věčnému ohněstroji.

Klepání.

Už! Už! – Prosím, nezapomeňte že jsem vrátný.

Otevře.

Vystoupí Makduff a Lenox.

Makduff. Což šel jste, příteli, tak pozdě lehnout,
že ležíte tak pozdě?

Vrátný. Věru, pane, popíjeli jsme až k druhému kuropění; a
pítí, pane, jest prospěšné trojí věci.

Makduff. A jaká to trojí věc, již pítí tak prospěšné?

Vrátný. Věru, pane, pítí prospěšno jest za prvé malování nosu,
pak spaní a moči. Vzbuzuje, pane, smilnost, a zas ji
potlačuje, vzbuzuje chťíc a jeho nasycení zamezuje. Protož
může se i říci, že mnoho pítí staví se k smilnosti co
obojetník. Onoť ji tvoří, a hned zase zničuje, vzepne ji a
hned zase srazí, zmuží ji a zbojácni, staví ji na nohy a hned
zas je podráží, konečně ji zobojetní do spaní, a lží přikrytou
nechá ji ležet.

Makduff. Myslím, že i tebe pítí této noci lží přikrylo.

Vrátný. Ano, pane, až po uši. Za lež však jsem mu splatil.

Mám za to, pane, že jsem nad ono silnější; neb jakkoliv se i
stalo, že mi zvrátilo paty, přece se mně podařilo dáti mu
výhoz.

Makduff. Je vzhůru již tvůj pán?

Klepání snad jej zbudilo. Zde jest.

Vrátný odejde. Vystoupí Makbeth.

Lenox. Ai, dobré jitro, pane!

Makbeth. Dobré jitro!

Makduff. Vstal král již, vzácny thane?

Makbeth. Ještě ne.

Makduff. Nařídil mi, bych časně zbudil jej.

Snad jsem se zmeškal.

Makbeth. Chci vás k němu vést.

Makduff. Vímp, že ta práce vám jest radostná,
ač přec to práce.

Makbeth. Potěšení, s jakýmž konáme práci,
jest lékem pro obtíž. – Zde tyto dvře.

Makduff. Já osmělím se na něj zavolat,
neb tak mi velel sám.

Makduff odejde.

Lenox. Odjede král
již dnes?

Makbeth. Dnes odjede; tak sám to ustanovil.

Lenox. Noc byla bouřlivá. Tam, kde jsme spali,
komíny vichr srážel; též se praví,
že v povětří ozývalo se lkání,
ryk smrti chropotný, a hrozný hlas,
věštící o požárech strašlivých,
převratech zmatečných žalostné doby.
Pták osudný po celou vřeštil noc,
a lidé praví, že i sama země
se třásla zimničně.

Makbeth. Zlá noc to byla.

Lenox. Mladá má paměť nemůž porovnat
s ní podobnou.

Vystoupí Makduff.

Makduff. Ó hrůzo! hrůzo! hrůzo!

Jazyk, ni srdce to nemůže chápat,
ni vyslovit!

Makbeth a Lenox. Co, pane, co se stalo?

Makduff. Mistrovské dílo zkáza vyvedla!
Nejsvatokrádežnější vražda zlámala
posvátný Páně chrám, a z budovy
ukradla život.

Makbeth. Co pravíte? Život?

Lenox. Myslíte Milost krále?

Makduff. Tam vejděte, a zničte zraky své
zas novou Gorgou. Nechtějte bych mluvil;
podívejte se tam, pak mluvte sami.
Hoi, vzhůru! Vzhůru!

Makbeth a Lenox odejdou.

Uhod'te na zvon! Vražda! Vražda! Zrada!
Malkolme! Banquo! Donalbaine! Vzhůru!
Odhod'te spaní, smrti podobu,
a na smrt samu hled'te! Vstaňte, vstaňte!
Poznejte dne soudného zjevení!
Malkolme! Banquo! V[s]taňte jako z hrobu,
sem kráčejte jak strašidla a patřte
na tuto hrůzu.

Vystoupí Lady Makbethová.

Lady Makbethová. Pro Bůh, co se stalo,
že tak protivný hlahol k rozmluvě
volá sem spáče toho domu? Mluvte!

Makduff. Ó vzácná Lady, neníť pro váš sluch,
co říci mohu. Ženské ucho bych
opakováním zprávy té jen vraždil.
Ó Banquo! Banquo!

Vystoupí Banquo.

Makduff. Náš Milost král jest zavražděn!

Lady Makbethová. Ó běda!

Zde v našem domě?

Banquo. Strašné to, necht' kdekoliv.

Prosím tě, drahý Duffe, odvolej,
a řekni že tak není! –

Vrátí se Makbeth a Lenox.

Makbeth. Kdybych byl před hodinou umřel radš,
byl bych žil blaženě; neb od té chvíle
nic důstojného nemá smrtedlnost.
Vše jest jen hříčkou, čest a milost mrtvy,
života víno steklo, a v tom sklepě
pro chloubu zbyl jen kvas.

Vystoupí Malkolm a Donalbain.

Donalbain. Jaká tu ztráta?

Makbeth. Vaše, ač nevíte nic.

Zdroj, temeniště, zřídlo vaší krve
zacpány jsou, i samo její zřídlo.

Makduff. Váš otec královský jest zavražděn.

Malkolm. Ó běda! Kým?

Lenox. Dle všeho spáchali

to jeho komorníci. Jejich ruce
i tváře krví byly zbroceny,
těž jejich dýky, jež jsme našli
tam neutřeny na jich poduškách.
Divý a urputný byl jejich pohled,
jist nebyl nikdo životem jim v blízkou.

Makbeth. Ó kterak lituji své prchlivosti,
že jsem je zabil!

Makduff. Proč jste činil tak?

Makbeth. Kdož může zůstat moudrým, zděšeným,
vzteklým a mírným, věrným, netečným,
ve stejné době? – Nikdo. Ochotnost
mé vroucí lásky přeskočila hráze
lepší mé soudnosti. Zde ležel Duncan,
svou stříbrnou pleť máje vroubenou
zlatou svou krví; rány jeho čněly
jak vyšklebený průlom přírody,
uvítat záhubu. Zde vrahové,
pokálení řemesla svého barvou,
jich dýky zbroceny utuhlou krví; –
kdož moh' se zdržet, srdce máje k lásce,

a v srdci zmužilost, svou lásku dosvědčit.

Lady Makbethová. Pomozte – odtud – oh!

Makduff. Přispějte paní!

Malkolm. A my nic nemluvíme, jichž ta strast
nejvíc se dotýká?

Donalbain. Co mluvit tu,
kde osud náš, skryt v díře leccaké,
vyřítit snad se může a nás schvátit.
Raděj spěchejme pryč; zde nedozrál
náš pláč.

Malkolm. A žalost naše důtklivá
zde nemá volnosti.

Banquo. Přispějte paní!

Odvádějí Lady Makbethovou.

Až pak svou nahost těla přikryjem,
jemuž ten chlad zde škodný, sejděme
se zas a dále pátrejme po původci
té kruté vraždy. Strach a pochybnost
nás posud chvátí. V mocnou ruku boží
se odevzdávám, hotov zápatit
s potajným zrádné zlosti nařknutím.

Makbeth. Taktěž i já.

Všichni. My všichni.

Makbeth. K mužnému odhodlání hotoví
ve velké síni všichni zas se sejdem.

Všichni. Tak staniž se.

Všichni až na Malkolma a Donalbaina odejdou.

Malkolm. Co nyní činit? Nedružme se s těmi.

Necitěnou se strastí honosit
netěžko falši jest. Jdu do Anglicka.

Donalbain. Do Irska já. Náš rozdvojený osud
nám oboum zjedná větší bezpečnost.
Zde dýky skryty v každém úsměvu,
čím bližší krví, tím i krvavější.⁹⁾

Malkolm. Šíp vražedný se posud letmo vznáší,
a ještě nezapad'. Nejlépe nám
vyhnout se jeho pádu. Protož na kůň!
Nechtějmež loučením se omeškat.
Když nelze doufat v spásu slitování,
pak dobře jest, kdo kradí pryč uhání.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Před hradem.

Vystoupí Rosse a Stařec.

Stařec. V sedmdesátý rok má paměť sahá,
a po celý ten věk jsem strašné doby
a divné věci seznal; noc však dnešní
mou všechnu překonala zkušenost.

Rosse. Ach, dobrý otče, hle, jak nebesa,
kejklířstvím rozhněvána člověčím,
se škaredí na hru zde krvavou.
Den jest dle hodin, a přec čirá noc
zastírá putující svítlnu.

Zda to převládou noci či dne studem,
že v temnost povrch země pohroben,
kdy živé světlo mělo by jej líbat?

Stařec. Tot' nepřirozené jak skutek, jenž
tu spáchán. Minulý to úterek
byl sokol, v hrdé vznášeje se výši,
od sovy myšilovky napaden
a usmrcen.

Rosse. A Duncanovi hřebci
(divná to věc, však jistá), vzory to
plemene svého v kráse, rychlosti,
zplašivše se prolámali své stáje,

a jakby chtěli válčit s člověčenstvem,
pryč utekli.

Stařec. A žrali prý se vespolek?

Rosse. Tak stalo se. Viděl jsem s podivením
to sám na vlastní oči. Hle, zde Makduff!

Vystoupí Makduff.

Nuž, pane, kterak má se svět?

Makduff. Což nevidíte?

Rosse. Zdaž vědomo, kdo krutý spáchal čin?

Makduff. Ti, kteréž Makbeth zabil.

Rosse. Nebesa!

K jakému prospěchu?

Makduff. Snad návodem.

Princové oba, Donalbain a Malkolm,
potajně prchli; protož domnění
té vraždy na ně jde.

Rosse. Vždy proti přírodě!

Ó ctižádosti marnivá, jenž hltáš
vlastní života šťávu! Možno pak,
že koruna připadne Makbethu.

Makduff. On jest už provolán, a šel do Skonu,
by tam byl nastolen.

Rosse. Kam přišlo tělo

Dunkanovo?

Makduff. Na Kolmskill odvezeno,

v posvátnou hrobku svojich praotců,
ve schráň jich pozůstatků.

Rosse. Jdete na Skon?

Makduff. Ne, strýče, na Fife půjdu.

Rosse. Já tam jdu.

Makduff. Nuž s Bohem! Kéž se zdaří nový zvrst,
by nám byl volný dost ten nový šat.

Rosse. Otče, s Bohem!

Stařec. Bůh s vámi, a i s těmi, jichžto snaha,
zlo měnit v dobro, ve přitele vraha.

Odejdou.

Jednání třetí.

Výjev první.

Fores. Sín v paláci.

Vystoupí Banquo.

Banquo. Dosáhl cíle; Glamis, Cawdor, král!

Vše, jak to věštily ty čarodějky.

Bojím se jen, že zlou to získals' hrou.

Však řekly též, že při tvém potomstvu
nemá to setrvat, že já se stanu
prakořenem a otcem mnohých králů.

U nich-li pravda jest, a zdá se tak,
an tobě, Makbethe, se splnila,
proč věštba ta, na tobě stvrzená,
též mně by neměla se státi pravdou,
a k naději mne vznést? Nic více, ticho!

*Troubení. Vystoupí Makbeth co král, Lady Makbethová co
královna, Lenox, Rosse, lordové, dámy a jiní dvořané.*

Makbeth. Zde host náš nejvzácnější.

Lady Makbethová. Kdyby scházel,

v naší by hostině se stala průtrž,

a tím by bylo všecko zkaženo.

Makbeth. Dnes večer máme hostinou,
a o vaši prosíme přítomnost.

Banquo. Jsemť poslušen vašemu rozkazu,
k němuž jsou na vždy pevně upoutány
mé povinnosti.

Makbeth. Odjedete již
dnes odpoledne?

Banquo. Ano, Milost pane.

Makbeth. Jinak bych vás byl o radu požádal

(jež vzácná byla vždy a prospěšná)

na sněmu toho dne. Až zítra tedy.

Jest cesta vaše daleká?

Banquo. Tak daleká, můj kníže, že mi zrovna

čas vystačí přijíti k večeři.

Ba, jestli kůň můj dobře nepokluše,

musí mi půjčit tmavá noc as jednu,

neb snad dvě hodiny.

Makbeth. Ať nescházíte

při hostině.

Banquo. Zajisté ne, můj kníže.

Makbeth. Jde pověst, krvaví že naši strýcové

jsou v Anglicku a Irsku. Ukrutnou

zapírající otcevráždu divným

tam výmyslem sluch posluchačův mámí.

Než, o tom zítra, když pak vespolně

o zájmech státních budem rokovat.

Pospěšte na kůň! Zatím s Bohem vám

až do večera. Jde s vámi též Fleance?

Banquo. Jde, pane můj. Již nelze déle meškat.

Makbeth. Cvál rychlý, pevný přeji vašim koním,

by vás jich hřbety nesly bezpečně.

Nuž s Bohem!

Banquo odejde.

Uživej každý volně času svého,

až k sedmé s večera. Chci samotn

ted' zůstat. Radostněj uvítám pak

vás při večeři. S Bohem prozatím.

Odejdou Lady Makbethová a lordové.

Slyš, příteli! Jsou zde ti mužové?

Dvořan. Jsou, pane. Čekají u vrat paláce.

Makbeth. Uved' je sem.

Dvořan odejde.

Tím být, jest ničím být,

dokud v tom nejsem jist. Mne z Banqua jímá

strach důtklivý. Jeť něco v povaze

té královské, čehož se musím báti.

Onť smělý jest, a s duše odvahou

v něm spojen věhlas, jenžto vede jej

k jistému úkonu. Onť jediný

mi strach nahání. Duch můj sevřen jím,

jak druhdy Césarem byl Mark Anton.

On čarodějkám lál, když poprvé

mne pozdravily jménem královským.

Jej na to vítaly prorockým slovem,

že otcem bude řady mnoha králův.

Neplodnou vložily jen korunu

na hlavu mou, v mou ruku plané žezlo,

jež zas uchvátí ruka cizorodá,

an syn můj nenastoupí. To-li pravdou,

toť pro rod Banquův zprznil jsem si duši,

dobrého pro něj vraždil Dunkana,

do nádoby svých slastí vlil jsem žluč,

a nesmrtný skvost svůj zaprodal

samému d'áblu, povznést jeho syny

a korunovat símě Banquovo.

Než to se stane, stůj mi osude!

Chci s tebou zápasit až k nejhoršímu.

Kdo zde?

Vystoupí Dvořan a dva vrahové.

Jdi za dveře, až zavolám.

Dvořan odejde.

My spolu včera tuším mluvili?

První vrah. Ba včera, Milost pane.

Makbeth. Nuže rcete,

rozházili jste si mou rozmluvu?
Teď víte že to on, jenž před nedávnem
pod zásluhu vás snížil, co jste mylně
mně přičtli nevinnému. Jasný důkaz
jsem podal v poslední té rozmluvě,
kterak vás zklamal, zmátl, jakých strojů
si najal, kdo je vedl, slovem vše
jsem řekl, že by poloduše již
a zbrklý rozum zbouřily se heslem:
To činil Banquo!

První vrah. Zjevil jste to nám.

Makbeth. I šel jsem dál, tož k věci, o kteréž
chcem jednati v té druhé naší schůzi.
Ovládá vás shovívavost v té míře,
že vám to lhostejné? Jste tací svatouši,
že za dobráka toho, za rod jeho
se modlit chcete, tož za muže modlit,
jehožto mocné rámě ve hrob vás,
a na mizinu strhlo vaše děti?

První vrah. Jsme muži, Milost králi.

Makbeth. Zapsáni ovšem jste v rejstříku mužů.

Chrt, kudlák, slídník, morák, vlkodav,
i polovlk též, všichni psy se zovou.
Jich druhy však se rozeznávají
jak který jest; kdož rychlý, líný, útlý,
kdo honící, domácí, slovem každý
dle vlastnosti, již štedrá příroda
v něj složila. Dle toho zvláštní název
přidán mu jest krom jména obecného.
Taktéž i s člověkem. Nuž, rcete již,
že v první řadě mužnosti stojíte,
ne v poslední, – a svěřím práci vám,
kteroužto nepřítel váš bude zhuben
a která vás upoutá k mému srdci,
ježž život jeho svírá chorobou,
an jinak smrtí jeho by okřálo.

Druhý vrah. Jsemť, pane, muž, ježž ústrky a rány
zlostného světa rozdráždily tak,
že na vzdor světu vše chci učinit.

První vrah. A já zas tak strmáčen nehodami
a serván osudem, že život svůj
rád nasadím, bych mu buď nadlepšil,
neb zcela se ho zprostil.

Makbeth. Oba víte,
že Banquo váš nepřítel.

Druhý vrah. Ano, pane.

Makbeth. On jest i můj, a v tak krvavém blízku,
že každá doba jeho jsoucnosti
podrývá život můj. Moh' bych jej ovšem
z očí si sméstí zjevným úsilím,
a stvrdit to svou vůlí; to však nesmím,
neb má on přátele, kterýchž si vážím,
a nerad s nimi bych se rozkmořil;
ba spíše musím toho oplakávat,
ježž sám jsem zahubil. A proto tedy
vás na pomoc chci získat, neboť mám
převelmi důležitou příčinu,
by před světem to skryto zůstalo.

Druhý vrah. Co nařídíte, pane, vykonáme.

První vrah. Ať naše živobytí –

Makbeth. Z očí vám svítí duše. Povím vám
as za hodinu, kam se postavíte.
Na vás pak jest vysлідit vhodný čas
a pravý okamžik. To stát se musí
té noci již, dál trochu od paláce,
s tím ohledem, bych já v tom zůstal čist.

By nezbylo pak v potřebném tom díle
ni skvrny aniž suku, musí též
syn jeho Fleance, kterýž ho doprovází,
an důležité pro mne, by jak otec
byl odklizen, – té tmavé noci osud
s ním sdíleti. Nuž, odhodlete se.
Za chvíli jsem zas zde.

Druhý vrah. Jsme odhodláni, pane.

Makbeth. Tam čekejte, až vás dám zavolat.

Vrahové odejdou.

Nuž Banquo, tvá-li duše touží k výši,
tož tuto noc se octne v nebes říši.
Odejde.

Výjev druhý.

Jiná komnata.

Vystoupí Lady Makbethová a Sluha.

Lady Makbethová. Zdaž Banquo odejel?

Sluha. Již odjel; k večeru se zase vrátí.

Lady Makbethová. Jdi, vyříd' králi, libo-li mu tak,
že chci s ním mluvit.

Sluha. K službám, Milost paní.

Odejde.

Lady Makbethová. Nic nezískáno, ztrátou vše to jest,
když nás u cíle neklid svádí z cest.

Toť raděj tím, co zmařeno, chci býtí,
než pro zmar ten v pochybném blahu žítí.

Vystoupí Makbeth.

Nu, pane můj? Proč vždy tak samotén,
ve spolku pouze trudných obrazů?
Myšlénky naň, jenž zhynul, měly též
s ním zhynout. Nechme již, co nelze změnit.
To, co se stalo, stalo se.

Makbeth. Had raněn jest, ne zabít. Rána zas
se zacelí, a hned zas bude hadem,
hrozícím slabé naší zlosti uštknutím.
Nechť raděj věci tvar se rozpadne,
nechť zhynou oba světy, – lépe to,
než zde pojídat v bázni pokrm svůj,
a spáti v tísní snů těch strašlivých,
jenž každou noc mne děsí. Lépe jest
být s umrlým, ježž, bych vzal jeho místo,
k věčnému poklidu jsem odeslal,
než ležet zde v mučírné duševní
u stálé trýzni. Duncan v hrobě jest,
po křečích života on dobře spí,
čin zrady vykonán! Utrejch a dýka,
domáci zlota, útok z ciziny,
to vše se ho už netkne.

Lady Makbethová. Pojď, můj králi;
uhlad' si svrch drsného pohledu,
a s jasnou tváří vejdi mezi hosty.

Makbeth. To, drahá, chci, a též ty učíš tak.

Svou všechnu ochotnost jev Banquovi,
dej přednost mu, tož jazykem i okem.
V tom stavu nejistém musíme hroužit
svou důstojnost do tůně lichoty,
a z tváře činit kuklu srdcí svých,
tajíce tak co jsme.

Lady Makbethová. To nechte již.

Makbeth. Mámať duši, drahá choti, plnou štírů!

Vždyť víš, že Banquo živ a jeho syn.

Lady Makbethová. Tvar přírody v nich není nesmrtnelný.¹⁰⁾

Makbeth. V tom utěcha, že můžem jich se tknouti.
Nuž vesele! – Dřív, nežli netopýr
svůj klášterní let skončí, dřívě již,

než k zavolání černé Hekaty
kožnatý chrobák mdlým svým bzučením
klekání liné noci odzvoní,
čin strašný bude skončen.

Lady Makbethová. Co se stane?

Makbeth. Ó zůstaň raděj nevědoma toho,
až k skutku zaplesáš. Pojď, slepá noci,
uzamkniž oko útrpného dne!
Svou neviditedlnou, krvavou
přeškrtniž rukou, v kousky roztrhej
ten dlužní zápis, jenž mne bledým činí.
Hle, světlo uhasíná, vrána již
ku kavčí zvolna tíhne lesině;
svět jasný dobra vadne, v spánek klesá,
an zloboh noční nad kořistí plesá.
Divíš se řeči mé? Jen dočkej chvíle!
Co vraždou začlo, vraždou dojde cíle.
Teď, prosím, následuj.

Odejdou.

Výjev třetí.

Paseka v oboře, s branou vedoucí na hrad.

Vystoupí tři vrahové.

První vrah. Kdo kázal tobě k nám se dáti?

Třetí vrah. Makbeth.

Druhý vrah. Proč mu nedůvěřit? Onť vyjevil
nám naše heslo, zámlovu, a vše
co konat máme.

První vrah. Nuž, ať s námi jde. –

Na západě tam málo ještě proužků
denního světla doutná. Cestovník
opozdilý pobádá oře svého,
by přibyl v hospodu. I ten se blíží,
jehož čekáme zde.

Třetí vrah. Slyš! Dusot koní!

Banquo (*za scénou*). Hoi! Světlo sem!

Druhý vrah. To on. Jsouť ostatní
již na hradě, jež k hodům čekali.

První vrah. Koně si zacházejí.

Třetí vrah. Asi míli.

On však, jak obyčejně každý činí,
jde odtud pěšky na hrad.

Vystoupí Banquo, Fleance. Sluha s pochodní.

Druhý vrah. Světlo!

Třetí vrah. On to.

První vrah. Již do něho!

Banquo. Tuším, že přijde déšť.

První vrah. Nechť valem spadne.

Vrhne se na Banqua, a vyrazí Sluhovi pochodeň.

Banquo. Ó zrada! Prchni Fleance! Již prchni, prchni!

Mým budeš mstitelem! – Ó padouchu!

Umře. Fleance a Sluha prchnou.

Třetí vrah. Kdo zhasil pochodeň?

První vrah. Což chyba to?

Třetí vrah. Zde leží jenom jeden; syn nám prch'.

Druhý vrah. Toť lepší půle díla ztracena.

První vrah. Nuž jděme povědít, co vykonáno.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Nádherná síň v paláci.

Vystoupí Makbeth, Lady Makbethová, Rosse, Lenox,

lordové a dvořané.

Makbeth. Dle řádu svého každý zasedniž.

Srdečně vespolek vás všechny vítám.

Lordové. Poslušné díky Vaší Milosti.

Makbeth. Chcem v společnost se mísit, chovat se
co dvorný hostitel. Domácí paní
své křeslo neopouští; v pravý čas
však také pozdrav svůj nám uštedří.

Lady Makbethová. Všem přátelům jej, pane, za mne dejte,
neb srdce mé je vítá.

První vrah objeví se ve dveřích.

Makbeth. Hle, díky jejich srdcí jdou ti vstříc.
Stůl plný po stranách.¹¹⁾ Chci sednout v střed.

Nechť zbudní veselost! Zavdáme si

kol tabule. (*K Vrahovi u dveří potají*) Na tváři tvé jest krev.

Vrah. To Banquova.

Makbeth. Radš na tobě ji vidím, nežli v něm.
Jest odbyt?

Vrah. Jeho hrdlo, Milost pane,
jest zbodnuto. To já proň učinil.

Makbeth. Tys nejvýbornější všech hrdlořežů;
i ten jest výborný, jenž Fleancovi
to samé učinil. Ty-lis to byl,
pak zvu tě mistrem nevyrovnaným.

Vrah. Fleance, Milost králi, uprch'.

Makbeth. Pak neduh můj se vrátí. Jinak zdráv
bych býval, cel jak mramor, skalopevný,
širý a volný jak vzduch kolem nás.
Teď však jsem zvězněn, stísněn, upoután
k nedůvěře a bázni. Banquo však jest spraven?

Vrah. Ba spraven, pane, leží v příkopě
s dvacíti ranami na hlavě své,
z nichž nejmenší již smrtná.

Makbeth. Díky za to.

Tam zrostlý leží had. Červ, jenžto prchl,
má povahu, jenž časem vydá jed,
ač nemá nyní zubu. Odejdí.

Víc o tom zítra.

Vrah odejde.

Lady Makbethová. Královský můj pane,
nedáváš k veselosti popudu.

Kvas jest jak koupěn,¹²⁾ nucením-li častým
se nedokáže, s ochotou že dán.

Najíst se můžem doma; mimo dům
jest rozprava pokrmu kořením,
a bez ní planá všechna společnost.

Makbeth. Drahá zpominatelko! – Nuže, přeji
vám dobrý hlad a dobré zažití,
a obojímu zdar.

Lenox. Neráčí se Milosti zasednout?

Banquův duch se objeví a zasedne na stolec Makbethův.

Makbeth. Skvost země naší zde shromážděn jest.

Ó kéžby vzácný Banquo též byl zde,
jejž z nelaskavosti raděj chci kárat,
než želet z nehody.

Rosse. Svůj ztupil slib
nepřítomností svou. Již račte nás
svým dařit společenstvím královským.

Makbeth. Tabule plná.

Lenox. Zde připravené místo, Milosti.

Makbeth. Kde?

Lenox. Zde, pane můj. Co jest vám, Milosti?

Makbeth. Kdo z vás to učinil?

Lordové. Co, Milost králi?

Makbeth. Nemůžeš říci, že to spáchal já!

Nehroz mi krvavou svou kadeří!

Rosse. Povstaňte, pánové! Král churav jest.

Lady Makbethová. Ó, stůjte, páni! Král tak často bývá,
a býval v mládí tak. Sedněte, prosím!

Ten záchvat v krátce přejde; okamžik,

a zas jest zdrav. Prosím, nedbejte naň!
To dráždí jej a množí jeho tíseň.
Nedbejte naň a jezte. – Jakž? Jste muž?

Makbeth. A statný muž, jenž směle na to hledí,
z čehož by ďábel zbled’.

Lady Makbethová. Ó výborně!
Toť jsou ty pravé malby vaší bázně,
toť dýka větrná, jež, jak jste pravil,
vás na Dunkana vedla. Váš ten strach
(ta bázně pitvora) hodí se lépe
k pohádkám v čeledníku u kamen,
jež dosvědčuje bába. – Styďte se!
Nač tuto děsnou tvář? Hledíte jen
na prázdnou stolicí.

Makbeth. Prosím tě, choti,
tam pohleď! Tam viz! Hle, hle! – Co že pravíš?
Což mně je do toho? Umíš-li kývat,
tož také mluv! Když kostnice a hroby
zpět posílají svoje mrtvolky,
buď pomníkem nám supí žaludek.

Duch zmizí.

Lady Makbethová. Zbaběl jste zcela pošetilostí?

Makbeth. Jako že živ jsem, viděl jsem jej.

Lady Makbethová. Hanba!

Makbeth. Prolévalať se krev již v starém věku,
a dřív, než lidský zákon obec jal;
i tehdaž páchaly se mnohé vraždy,
přehrozné doslechu. Tenkráté však,
když vyražen byl mozek, člověk umřel,
a vše tím skončeno. Však, nyní mrtví
zas vstávají s dvacíti ranami
na hlavách svých, a ze stolců nás honí.
Toť divnější, než vražda taková.

Lady Makbethová. Můj vzácný pane, hosté čekají.

Makbeth. Jáť zapomněl. Nepřemýšlejte o mně,
předraží přátelé. Máme chorobu,
jenž všem jest lhotejná, kdož znají mne.
Již pijme! Přátelství, a zdar vám všem!
Já potom sednu. Dejte plný pohár!
Připíjím plesu celé tabule,

Duch se objeví.

i Banquovi, drahému příteli,
jenž nám zde scház[í]. Kýžby též byl zde!
Na zdar vás všech, i jemu na zdar, žízním,¹³⁾
a všecko všem!

Lordové. Poslušně děkujem!

Makbeth. Pryč! Zmiz mi z očí! V propast zapadniž!
V tvých kostech není morku, krev tvá led,
v tom zraku, jímž tak svítíš, není přec
pravého lesku!

Lady Makbethová. Páni, mysletež,
že věc to obyčejná, jinak nic.
Ruší to pouze rozkoš této chvíle.

Makbeth. Máme odvahu jak kterýkoliv muž:
přijď jako ruský medvěd kosmatý,
jak zbrojný nosorožec, jak hirkánský tigr,
v jakémkoliv ti libo zjev se tvaru,
jen v tomto ne, – a pevné moje svaly
nestrnou bázní; neb zas obživni,
a v souboj na meče mne vyzvi v poušť,
a já-li zbaběle se omeškám,
pak zvi mne loutkou holek. Klidť se, stíne!
Pryč, klamný prelude! – Ai hle, an zmizel,
jsem opět muž. Již prosím, sedťte jen.

Lady Makbethová. Zmařil jste veselost, ples přerušil
tou divnou chorobou.

Makbeth. Ai, může-liž
cos takového na nás přikvačit
jak letní mračno, bychom nežasli?
Jsemť tebou zmýlen o své povaze,
když pomyslím, na přízrak ten že hledíš
bez změny přirozené barvy své,
kdež já jsem bázní zbled’.

Rosse. Jaký to přízrak?

Lady Makbethová. Nemluvte, prosím; tím se hůř mu daří.
Otázky dráždí jej. Již dobrou noc!
Na rozkaz nečekejte k odchodu.
Jen jděte všichni.

Lenox. Přejem dobrou noc,
a lepší zdraví Vaší Milosti.

Lady Makbethová. Všem blahou, dobrou noc!

Lordové a dvořané odejdou.

Makbeth. Krev žádá krev! Tak psáno: Krev chce krev!
Jeť vědomo, že kamení se hnulo,
že stromy mluvily, že věštcí též
a tajná tušení, tož přispěním
strak, kavek, vran, na jevo vyvedly
nejtajnějšího vraha. – Jak jest pozdě?

Lady Makbethová. Jeť s jitem v zápasu o vládu noc.

Makbeth. Co soudíš o tom: Makduff zpouz[í] se
osobně dostavit se k důtklivému
pozvání mému.¹⁴⁾

Lady Makbethová. Poslal jste již k němu?

Makbeth. Tak jsem to slyšel. Chci však k němu poslat.

Ni jediného není, v jehož domě
bych neměl vyzvědačů. Zítřa z rána
ty čarodějně sestry navštívím.
Musí mně zjevit víc. Jsemť odhodlán,
nejhorší cestou poznat nejhorší.
V můj prospěch platný každý prostředek.
Ját v krvi již tak hrubě zabředl,
že, kdybych v brodu teď se zastavil,
navrácení se tuž by obtíž mělo,
jak postup nejdaší.

V mé hlavě divná směs, jež k ruce tíhne,
pohnout ji k činu, než ji oko stihne.

Lady Makbethová. Vámt’ třeba klidu přírody, tož spánku.

Makbeth. Nuž jděme spat. Mou chybou jest v tom smyku
nováčka bázeň, anaž nezná cviku.
Jsmeť nedospělci ještě v takých skutcích.

Odejdou.

Výjev pátý.

Pustá pláň.

Hromobiti. Hekata potká se s třemi čarodějnicemi.

První čarodějnice. Jakž, Hekato? Pohlížíš mrzutě.

Hekata. Což nemám proč? Vy baby všetečné,
když drže provádíte kousky své,
že klamným proroctvím oblouzen
byl Makbeth ke vraždě popouzen.
A mne, mistryni vašich čarů,
zlot rodičku a všechných svárů,
mne nezvaly jste k přispěni,
oslatit naše umění.
To hůře však, že vaše píle
v tom muži minula se cíle,
jenž hrd a divok, jako jiní,
nic pro vás, pro sebe vše činí.
Svou spravte chybu; jděte v čas
až k Acheronu, kde se zas
hned z rána sejdem. On tam stane,
svůj zvědět osud z věšty dané.

Chystejte kotel, slova mam,
svá kouzla, zkrátka všecken klam.
Jáť vzletím k větru. Této noci
na hrozný čin se musím zmocí,
než dovrší se polední.
Hle, tam, kde roh měsíce ční,
zlých čadů krůpěj trást se vidím;
než spadne, pro sebe ji sklídím.
Ta přetříbena v hrnci čar
zas duchy vyvodí pak z par,
jenž mocností svých lživých rázů
musí jej zmást a vrhnout v zkázu.
Osud a smrt jím nezatřese,
nad moudrost, bázeň hrd se vznese,
a známo vám, že bezpečnost
jest smrtelníkův zhoubný host.

Zdaleka zpěv: Pojď, Hekato! Již pojď, pojď, pojď!

Hekata. Volání! Slyš! Můj skřítek heká,
tam sedě v mlze na mne čeká.

Zmizí.

Čarodějky. Již honem pryč! Hned zase zde bude.

Výjev šestý.

Fores. Sň v paláci.

Vystoupí Lenox a Dvořan.

Lenox. Má řeč se toho tkla, co sám jste myslil.

Rozřešte dál tu věc. To pouze dím,
že divně zde se dalo. Makbeth želel
dobrého Dunkana. Nu, bylť on mrtev.
Náš statný Banquo v pozdní vyjel čas,
a vám-li libo, rcete: Fleance ho zabil,
a proto utekť. Nemělitť by lidé
v tak pozdní čas vyjíždět. – Kdož by též
si nezpomínal na hanebný skutek,
ježž Donalbain a Malkolm spáchali,
tož zavražděním milostného otce!
Čin prokletý! Jak truchlil nad tím Makbeth!
Zdaž hned na místě v zbožné prchlivosti
vinníky nezachvátil, spatřiv je,
an opilství a spánku otročí?
Zdaž čacky nejednal? Ba, moudře též.
Neb každé srdce hněv by byl rozjitřil,
když vrazi by to byli zapírali.
Tak zdá se mi, že všechno dobře spravil,
a kdyby měl, co račiž Bůh zachránit,
pod zámkem nyní Dulkanovy syny,
zvědět by dal jim záhy, co to jest
zabíjet otce. Fleance by též to zvěděl.
Však stůj! Pro nějaké volné slovo prý,
a že se nedostavil k slavnosti,¹⁴⁾
padť Makduff u tyrana v nemilost.
Nevíte kde teď jest?

Dvořan. Syn Dukanův,
ježž tyran o dědičné zloupil právo,
při anglickém jest dvoře, přijat tam
od Edwarda zbožného s takou úctou,
že Štěstěny nepřízeň nic nemůž
mu vzítí z jeho ceny. Odešelť
i Makduff tam, svatého prosit krále,
by vyzval k přispění Northumberlanda,
a Seiwarda statného, abychom
jich pomocí (i vyšší nebes přízní)
zas mohli strojit stůl a klidně spát,
by naším plesům nehrozila dýka,
by opět správný hold byl vykonán,
a vše co žádáme si. Při té zprávě

tak král se rozhorlil, že válečnou
již chystá hotovost.

Lenox. Zdaž poslal pro Makduffa?

Dvořan. Ba poslal. Ten však odsekť: „Ne, můj pane!“

S tím posel mrzut záda mu obrátí,
a děl jak do sebe: „Tu hodinu
vám splatím, v kterou odpověď tu nesu.“

Lenox. To buď mu výstrahou, by obezřele
mu zůstal ustraněn. Ó kězby anděl
ke dvoru anglickému zaletěl,
a žádost jeho dříve zvěstoval,
než přijde sám, by rychlé požehnání
se sklonilo na žalnou naš[í] vlast,
již tíží kletá ruka.

Dvořan. Moje též
s ním modlitba.

Odejdou.

Jednání čtvrté.

Výjev první.

Tmavá jeskyně. U prostřed kotel.

Hrom a blesk. Vystoupí tři čarodějnice.

První čarodějnice. Třikrát pestrý kocour vzlykal.

Druhá čarodějnice. Tři a jeden ježek kvikal.

Třetí čarodějnice. Káně kráká: Čas, již čas!

První čarodějnice. Kolem kotle, kolem jděm,

střeva jedovatá v něm,
ropucha, jež spánku mocí
v jedenatřicet dní a noci
žirný vyležela jed,
v čarovném kotli vař se hned.

Vespolek. Klopotem se kouzlo dař,
ohni hoř a kotle vař!

První čarodějnice. Bahnitého hada žlázu

svařte, spečte v nehorázu;
ještěřčí a žabí cáp,
jazýk psí a soví dráp,
z netopyra hrstku chlupů,
ze slepejše štipec tuku, –
tak se zhoubné kouzlo zdaří,
pekelná polívka svaří.

Vespolek. Klopotem se kouzlo dař,
ohni hoř a kotle vař!

První čarodějnice. Vlčí zub a dračí slupku,

z chcíplé mrchy zpodek pupku,
ze žraloka čep a chřtán,
bolhlav, z hrobu vyhrabán,
kozí žluč, trus z mločí píce,
zlolajného žida plíce,
větve z tisu v kužel spiaté,
při zatmění lunny sťaté,
turčí nos, z Tartara srst,
novorozenátka prst,
ježto kurva porodila,
do rokly pak zahodila.
Tigrovo pak okruží
v kotli směš tu otuží.

Druhá čarodějnice. Opičí posléze krev
kouzlu sílu dá a zjev.

Vystoupí Hekata.

Hekata. Ai výborně! Vše hotovo jak v trysku.

Na každou přijde podíl toho zisku.
A nyní kolem kotle k zdaru,
jak vily prozpěvujte v jaru,
směš žehnající v tomto varu.

Zpěv.

Duše černé, duše bledé,
duše červené a šedé,
příznivá jest tato chvíle,
smíchejte se v tomto díle.

Druhá čarodějnice. Svrbění palce praví mně,
že kýsi zloboh stojí vně.
Otevř směle,
vstup sem cele.

Vystoupí Makbeth.

Makbeth. Nuž jakž, vy tajuplné ohyzdy,
co tropíte zde?

Všechny. Dílo beze jmena.

Makbeth. Na vaše umění vás zapřísáhám,
(nechť jakkoliv to znáte) odpovězte!
Rozvažte bouře vztek, a žeňte jej
na věže kostelní, nechť vlnobitím
roztříští se a zhubí každá loď,
nechť lehne osení a bor se skácí,
nechť hrady spadnou na hlavy svých správců,
nechť téměř svá až k samým základům
palác a pyramida nakloní,
i poklad zárodků všech přírodních
zde budiž rozmetán, až záhuba
tím sama zchorobí: jen odpovězte
na dotaz můj.

První čarodějnice. Mluv!

Druhá čarodějnice. Taž se!

Třetí čarodějnice. Odpovíme.

První čarodějnice. Chceš slyšeti to z našich úst, či raděj
z úst našich mistrů?

Makbeth. Zavolejte je.

První čarodějnice. Vlejte svině krev v ten nelad,
ježto snědla pět svých selat,
z oběšence shnilý tuk
hod'te v žiravý ten huk.

Vespolek. Zjevte velcí se a malí,
jsouce v úřadě svém dbalí.

Zahřmění. Zjev ozbrojené hlavy.

Makbeth. Neznámá moci, řekni –

První čarodějnice. Nemluv nic.

Ona zná myšlenky tvé; slyš co mluví.

Zjev. Makbethe! Makbethe! Makbethe!

Střež se Makduffovy zlosti!

Chraň se thana z Fifu! – Dosti!

Zmizí.

Makbeth. Ať's kdokoliv, – dík za tvou výstrahu.

Tys dal mé obavě zvuk pravdivý.

Však ještě jedno slovo –

První čarodějnice. Nedá si rozkazovat. Zde jest druhý,
mocnější onoho.

Zahřmění. Zjev krvavého dítěte.

Zjev. Makbethe! Makbethe! Makbethe!

Makbeth. Tré uší kdybych měl, musil bych slyšet.

Zjev. Buď smělý, odhodlaný, krvavý!

Nad všechnu mocnost stojí tvoje cena;

neb nikdo, jehož porodila žena,

nemůž Makbethu uškodit.

Zmizí.

Makbeth. Pak žij si, Makduffe. Proč bych se bál?

Avšak dvojnásob chci to zaručit

a osudem to zjistit: nemáš žítí;

bych mohl říci bledé starosti,

že lže, a spáti mohl hromu vzdor.

Co jest zas to?

Zahřmění. Zjev korunovaného dítěte s ratolestí v ruce.

Makbeth. Tot' podobno rozenci královskému.

Na dětském jeho čele stkví se kruh
a sláva vládomoci.

Čarodějnice. Slyš a nemluv.

Zjev. Buď hrd a pln lví srdnatosti,
neboj se piklů, vzteku, zlosti;
Makbeth nemá být překonán,
pokud na pevný Dunsinán
Birnamský les nebude hnán.

Zmizí.

Makbeth. To nebude. Kdož může hnáti les?

kdož stromům velet z kořenů se vyrvat?

Ó sladká věsti! Ai, toť výborné!

Nevstane téměř zpoury, leč by vstal
Birnamský les, a Makbeth na své výši
zde bude žít dle lhůty přírody,
a žití dluh jen splatí časnosti
a smrtné obvyklosti.

Než, – jednu ještě věc mé srdce rádo
by zvědělo. Povězte (ač-li vaše
to může umění), zda Banquovo
kdy símě bude vlásti v této říši?

Čarodějnice. Nežádej si bys zvěděl více.

Makbeth. Chci všecko zvědět. To-li odepřete,
na vás má kletba padne. Vědět chci –
Co znamená ten huk? Proč klesá kotel?

První čarodějnice. Objevte se!

Druhá čarodějnice. Objevte se!

Třetí čarodějnice. Objevte se!

Osm králů se objeví, kráčejičich jeden za druhým přes divadlo.

Poslední nese zrcadlo. Banquo hned v zápětí.

Makbeth. Tent' podoben až příliš Banquovi!

Zmiz! Tvoje koruna mi v oči pálí.

A vlasy tvé, ty hlavo s zlatým vínkem,
jak u prvního. Třetí zas jak druhý.

Nešvarné baby! Nač ty přízraky?

Hle, tu zas čtvrtý! Vymkňte se, oči!

Což půjde to až do soudného dne?

Tu jiný! Sedmý! Nechci koukat dál.

I osmý zde přichází se zrcadlem,

v němž ještě víc jich vidím. Někteří

tři nesou žezla a dvě jablka.¹⁵⁾

Přehrozné vidění! Poznávám pravdu.

Zkrvácený se Banquo na mne šklebí,

a ukazuje v nich své potomky.

Nu jakž? Jest tomu tak?

První čarodějnice. Takž, pane, jest.

Proč stojí ale Makbeth udiven?

Již pojd'te, sestry; na potěchu

podáme zábavy mu v spěchu.

Jáť zbudím kouzlem hudbu vzduchu,

vy zatančíte v starém ruchu,

by velký král moh' říci z rána,

že úcta zde mu byla dána.

Čarodějnice tancující zmizí.

Makbeth. Kde jsou? Již zmizely? – Nechť neblahá

ta doba kleta stojí v kalendáři!

Již vejdi, příteli!

Vystoupí Lenox.

Lenox. Co žádá Vaše Milost?

Makbeth. Viděl jste čarodějky?

Lenox. Ne, můj pane.

Makbeth. Což nešly kolem vás?

Lenox. Ne, v skutku, pane.

Makbeth. Mor stihniž pověťtí, na němžto jezdí,

a proklet budiž každý kdož jim věří!

Slyšel jsme klusot koně. Kdo to byl?

Lenox. Dva neb tři jezdcí, zprávu nesoucí,
že Makduff prch' do Angličan.

Makbeth. Do Angličan?

Lenox. Tak jest, můj králi.

Makbeth. Ty čase zastavils můj krutý výkon.

Dostihnout nelze záměr prchavý,
kdy v zápětí za ním hned nejde čin.

Od této chvíle bude srdce mého
prvňátko též prvňátkem ruky mé.

A nyní hned, by záměr došel skutku,
jak zamýšleno, budiž vykonáno.

Hrad Makduffův na úprk přepadnu,
dobydu Fifu, ostřím meče vše,

tož ženu jeho, dítky zahladím,
a každého, kdož z jeho kmene vzrost'.

Pryč s blbým hovořením chlouby spasné!
To vykonám, než zápal vůle shasne.

Jen žádných duchů víc! Kde jsou ti páni?
Již pojďte, uveďte mne k nim.

Odejdou.

Výjev druhý.

Fife. Komnata na hradě Makduffově.

Vystoupí Lady Makduffová, její Synáček a Rosse.

Lady Makduffová. Co zavínil, že z vlasti musil prchnout?

Rosse. Poshovte strpením.

Lady Makduffová. On neměl ho.

Že prch' jest zpozdilost. Když skutkové
z nás zrádců nečiní, činí to bázeň.

Rosse. Kdož ví, zda z moudrosti tak neučinil.

Lady Makduffová. Toť pěkná moudrost, ženu opustit,

své díky opustit, dům, důstojenství
opustit na tom místě, z něhož prchá.

Onť nezná lásky, aniž citu k nám.

Malounek střízlík, nejdrobnější ptáče,
svou hájí v hnízdě proti sově mlád'.

Ničím jest láska, bázeň všecko v něm.

Ba malá moudrost to, jenž utíká
vzdor všemu rozumu.

Rosse. Má drahá teto,

umírněte svou vášeň. Manžel váš
jest moudrý, šlechtný, a zvraty času
nejlépe zná. Nesmím už déle mluvit.

To kruté časy však, když zrádci slujem
a sami se neznáme, kdyžto věst

nás mnohá děsí, aniž víme proč,
ba spíše sem a tam se kolotáme,

jak na zbouřeném moři. Musím jít;

na dlouho ne, hned zas se vrátím k vám.

Co došlo k nejhorším, došlo konce,
a nebo v starý stav se zase vrátí.

Bůh s tebou, malý strýče!

Lady Makduffová. Onť otce má, a přec jest bez otce.

Rosse. Jak blb jsem změkčen. Kdybych zůstal déle,
přišel bych v nemilost, vy do nesnáze.

Již raděj s Bohem!

Odkvapí.

Lady Makduffová. Otec tvůj jest mrtev.

Co nyní činit chceš? A kterak žít?

Syn. Já budu žít jak ptáci.

Lady Makduffová. Od hlístů a much?

Syn. Nu, jakž a kde co najdu, jak i oni.

Lady Makduffová. Chud'ouneké ptáče! Tyť bysi se nebál
ni sítě, pasti, lepu, aniž smečky.

Syn. Proč báti se, matinko? To na ptáčky
chudé se nechystá. Tatínek můj

mi neumřel, necht' díte cokoliv.

Lady Makduffová. Onť umřel. Odkud vezmeš otce zas?

Syn. A odkud vezmete zas manžela?

Lady Makduffová. Těch mohu koupit dvacet na trhu.

Syn. Koupíte, byste zas je prodala.

Lady Makduffová. Tyť mluvíš rozumně, co možno jen,
a věru na tvůj věk dost rozumně.

Syn. Byl otec můj zrádcem, matinko?

Lady Makduffová. Ba že byl.

Syn. Co je to zrádce?

Lady Makduffová. To je člověk, jenž se zaklíná a lže.

Syn. A jsou všichni ti zrádcové, jenž tak činí?

Lady Makduffová. Každý, kdož tak činí, zrádcem jest, a
zasluhuje aby byl pověšen.

Syn. A musejí být všichni pověšeni, jenž se zaklínají a lhou?

Lady Makduffová. Všichni.

Syn. A kdo je musí věšet?

Lady Makduffová. Poctiví lidé.

Syn. Pak jsou ti lidé, co se zaklínají a lhou, blázni, neboť jich
tolik jest na světě, že by sami mohli poctivé lidi zabíjet a
věšet.

Lady Makduffová. Pomozíš ti Bůh, ubohé opičátko! Ale
odkud dostaneš zas otce?

Syn. Kdyby byl mrtev, tedy byste proň plakala, a kdybyste
neplakala, bylo by to dobré znamení, že dostanu brzo zas
nového otce.

Lady Makduffová. Ubohý žvástale, co toho namluvíš.

Vystoupí Posel.

Posel. Bůh s vámi, vzácná paní! Ač jsem neznám,

přece dobře znám váš velečestný stav.

Jsemť zpraven, že jakés nebezpečí
vám blízké jest. Dobrou-li chcete radu

sprostého muže přijmout, rychle pryč
se dejte s dítkami, by vás zde nenašli.

Jsemť tuším krutý, an vás takto lekám,
však krutější by bylo úskození,

jenž vám tak blízké. Bůh vás opatruj!

Nesmím už déle meškat.

Odejde.

Lady Makduffová. Nač bych prchla?

Nepáchala jsem zlé. To však mi napadá,

že žiji na tom světě, kdežto křivdit
přečasto bývá chvalné, dobro činit

zas někdy nebezpečné blouznění.

Proč tedy, ach! v tu ženskou obranu

chci spolehat, a říci: Nejsem zlá!?

Co chtějí ti lidé?

Vystoupí vrahové.

Vrah. Kde jest manžel váš?

Lady Makduffová. Ne v takém, doufám, neposvátném místě,
kde tobě rovni lidé by ho našli.

Vrah. Onť zrádcem jest.

Syn. To v hrdlo lžeš, ty jezovče!

Vrah. Ai vajíčko! Ty plémě zrádcovo.

Zabodne ho.

Syn. Jsem zabít, matinko – ó prchni, prchni!

Umře.

Lady Makduffová ubíhá volajíc: Vražda! Vražda!
Vrahové za ní.

Výjev třetí.

V Anglicku. Sín v královském paláci.

Vystoupí Malkolm a Makduff.

Malkolm. Hledejme osamělý útulek,

kde možno vyplakat se z celé duše.

Makduff. Meč smrtný raděj tasme a jak muži

své braňme kleslé právo dědičné.
Každého znovu dne též nových vdov
slyšíme stesk, žel nových sirotků,
a novou strastí nebes klenba duní,
jakoby ozvukem tím chtěla hlásat,
že stejně cítí se Skotskem, a s ním
že stejně vzdychá.

Malkolm. To co věřím též
chci oplakávat, to co vím chci věřit,
a mohu-li co napravit, i rád
to v době příhodné chci učinit.
Co vyprávěl jste, možno že to pravdou;
ten ukrutník však, jehož pouhým jmenem
již rozjitří se jazyk, druhdy muž
byl poctivý; sám jste jej miloval,
a ničím posud neurazil vás.
Jsemť ještě mlád, však přece byste mnou
si nějakou oň získal zásluhu,
ba moudrostí by slulo, v obět' dát
slabounké, chudé, nevinné jehňátko,
by ukonejšen Bůh byl hněvivý.

Makduff. Já nejsem zrádcem.

Malkolm. Makbeth však jím jest.

Muž dobrý, šlechetný se snadno lekne
mnohého královského rozkazu.
Již račte odpustit. Čím vlastně jste,
to mým nemůž se zvrátit míněním.
I z čistých andělů kles' nejčistější,
a byť i zlo se skvělo znakem dobra,
přec dobro potrvá.

Makduff. Svou naději jsem ztratil!

Malkolm. Snad tam, kde já své našel pochyby.

Proč v takém spěchu ženu, dítky své
(tak vzácné úvazky a pouta lásky)
bez všeho loučení jste opustil?
Prosím, nechtějte nedůvěru mou
si k haně klást, ta má jest bezpečnost.
Jste správný snad, nechť soudím jakkoliv.

Makduff. Krvácej jen, krvácej, trudná vlasti!

Tyranství hrdé upevní svůj základ,
neb vzdorovat i šlechetnost se štítí.
Nes příkoří své zjevně, nárok tvůj
jest pojištěn. Již s Bohem, kníže, buď.
Tím lotrem, za kterého ty mne máš,
bych nechtěl býti za celý ten prostor,
jejž ukrutník ten drží v drápech svých,
byť přídavkem byl bohatý i východ.

Malkolm. Nebuďte uražen. Vždyť nemluví

tak z citu naprosté jen bázně k vám.
Jáť vím, že naše vlast pod jařmem hyne,
krvácí, naříká, a každým dnem
že k jejím ranám přidán nový šrám,
i věřím též, že nároky mé hájit
by dost se ramen zvedlo. Také zde
nabízí Anglicko mi laskavě
as tisíc bojovníků. Vzdor však tomu,
bychť na hlavu i tyranovi šlápl
a vbod' ji na svůj meč, přec ta má vlast
víc nabyla by zloty nežli prvé,
a trpěla by více z křivých cest
nového nástupce.

Makduff. Kdož by to byl?

Malkolm. Jsemť já to sám, v němž, pokud sebe znám,
tak hojný počet vrouben neřestí,
že kdyby douzrály, černý Makbeth
jak sníh by zdál se bílým, ctěn by byl

jak ovce nevinná u porovnání
s mou velkou hříšností.

Makduff. Ba ve zborech
strašného pekla nenaleznem d'ábla,
jenž byl by nad Makbetha.

Malkolm. Připouštím,
že Makbeth vraždychtivý, būjný, lakotný,
že prchlý, klamný, vilný, podvodný,
že páchne nectností každého jmena.
Má vilnost však má hloubku bezednou.
Ba vaše ženy, dcery, staré, mladé,
mé chlípné hltavosti dostačit
by nemohly, a chtíč můj všecken vzdor
mé vůli závadný by překonal.
Toť raděj Makbeth, než král takový.

Makduff. Nevázaná nemírnost tělesní
též bývá krutostí, a příčinou,
že mnohý slavný trůn uprázdněn byl,
a svržen mnohý král. Však netřeba
se bát vám, byste vzal co vaše jest.
Napájejte svůj chtíč dle libosti,
a stavte chladným se, by svět se mýlil.
U nás dost volných žen. Vyť nejste přec
sup takový, byste jich tolik shtlil,
jenž chtějí se obětovat velikosti,
ji slabou shledavše.

Malkolm. Jeť mimo to
v mé zle zřízené duši lakotnost
tak bezuzdná, že kdybych stal se králem,
pro statek jich bych vraždil slavné rody,
vzal tomu poklad, zas jinému dům,
a bychť i nahromadil sebe víc,
rozdrážděn tím by více byl můj hlad,
jak jíchou kořenou. Ba na poctivce
a věrné poddané zapřádal bych
bezprávné pře, a pro jmění je ničil.

Makduff. Tak hloubná lakotnost má horší kořen,
než vilnost palčivá, a byla mečem,
jenž pobil naše krále. Proto však
nemějte starostí. To naše Skotsko
má dosti zásob, naplnit váš chtíč
z vlastního zboží. Vše to snesitelné,
když při tom ctnosti též jsou závažné.

Malkolm. Těch věru nemám. Ctnosti královské,
tož spravedlnost, mírnost, pravdivost,
poníženost, lahodnost srdce, zbožnost,
statečnost, velkodušnost, udatnost –
o těch ni pachu v povaze mé není.
Leč nakvašen nadvládou neřestí
rozličným způsobem jich cesty zbíhám.
Ba, kdyby moc mi dána, lahodné
bych mléko svornosti vlil do pekel,
klid obecný bych zmotal, všecken mír
ze světa vypudil.

Makduff. Ó Skotsko! Skotsko!

Malkolm. Mluv, hoden-li muž takový jest vlády?
Tenť jsem, jaks nyní slyšel.

Makduff. Vlády hoden-li?

Onť není hoden žít. Nešťastný národe!
kdy spatříš opět východ blahých dní,
anť pravý trůnu tvého nápadník,
vlastním zde soudem stoje zavržen,
svůj ztupil rod. Hle, vznešený tvůj otec
byl zbožný král; tvá matka královna,
tať dlela na kolenou víc než na nohou,
umírajíc v den každý, jejžto žila.

Již s Bohem! Neřesti, z kterýchžs' se vinil,
mne hnaly ze Skotska. Ó srdce mé,
zde naděje tvá končí!

Malkolm. Makduffe!
Tvůj čacký hněv, to dítko nevinnosti,
nedůvěru mou zvrátil, smířil též
myšlénky mé s tvou ctí a pravdivostí.
Přečasto Makbeth pekelný se snažil,
stejnými zajmouti mne úskoky,
a skromná moudrost jen uchránila
mne chvatné důvěrnosti. Nyní však,
Bůh soudíž mezi mnou a tebou, nyní
se odevzdávám tvému vedení,
a odvolávám co jsem prvé mluvil.
Zde odpřisáhám skvrny, ztupení,
jež na sebe jsem svrh', co nedůstojné
mé povahy. Jáť posud neznal žen,
ni křivopřísahy, ba sotva kdy
jsem po tom bažil co mou majetností,
slib nezrušil jsme nikdy, nezradil
ni ďábla jeho bratru; spíše vždy
jak z živobytí těšil jsem se z pravdy.
Má první lež jest to mé nařknutí.
Co v pravdě jsem, chci tobě věnovat,
a vlasti ubohé, v kterouž i v skutku
již před tvým příchodem zamýšlel vtrhnout
rek Seiward s deseti tisíci muži,
na pochod hotovými. Půjdem spolu;
a kéž tak šťastně tento boj se skončí,
jak naše půtka zde. Proč jste tak tich?

Makduff. Věc vítanou s nevítanou tak náhle
usmířit, těžko jest.

Vystoupí Lékař.

Malkolm. Nu dobře, pozděj víc. – Povězte, prosím,
zda král už vyšel z domu.

Lékař. Ano, pane.
Nemalý zástup lidí chorobných
již očekává jeho léčení.
Jich neduhy nezmohlo umění;
jen jeho dotknutím – neb taká svatost
mu nebem vložena jest do rukou –
nabývají zas zdraví.

Malkolm. Díky, doktore.

Lékař odejde.

Makduff. Jaký jest neduh to?

Malkolm. Nazván jest „zlotou“.¹⁶⁾

Jeť věru zázračnost v tom dobrém králi,
již za pobytí svého v Anglicku
dost často spatřil jsem. Jakou as prosbou
to z nebe vymáhá, ví pouze on.
To jisto však, že lidé v divném stavu,
tož plni nádorů a oteklín,
až krušno pohledět, a o kterýchž
již věda zoufala všech lékařů,
jím zdraví nabyli, a pouze tím,
že zavěsiv jim na krk zlatý peníz
se vroucně pomodlil. Právě se též,
že zůstává svým trůnu nápadníkům
to požehnání svatoléčivé.
K té vzácné ctnosti nebeský i dar
mu věštby dán, i jiné ještě dávky
kol jeho trůnu zvěšeny se stkví,
a hlásají, že pln jest milosti.

Vystoupí Rosse.

Makduff. Hle, kdo to k nám přichází?

Malkolm. To krajan;¹⁷⁾ neznám však mi jest.

Makduff. Ai, milý strýče, vítejte nám zde.

Malkolm. Teď ho poznávám. Odstraň, milý Bože,
tu závalu, jež z nás cizince činí.

Rosse. Amen.

Makduff. Je Skotsko posud na svém starém místě?

Rosse. Ach bídná země! Skorem zděšena,
že samu sebe zná. Ne naší matkou,
leč naším hrobem měla by se zváti.
Tamť nezná úsměvu leč ten kdo blb,
stenot a vzdechy, nářek slyšet tam,
a nikdo na to nedbá, divé úpění
jak všední jen rozčilení se cení;
za nebožtíka-li se ozve zvon,
tu sotva kdo se táže: „Za koho?“
ba živobytí lidské dřív tam vadne,
než kytka na klobouku; dříve mře,
než káže choroba.

Makduff. To krásná zpráva,
a přec tak pravdivá.

Malkolm. Jaká tam nová strast?

Rosse. Kdo o strasti, staré jen hodinu,
by mluvit chtěl, ten vypískán by byl;
neb rodí novou každý okamžik.

Makduff. Kterak se daří choti mé?

Rosse. Nu, dobře.

Makduff. A všem mým dítkám?

Rosse. Také dobře.

Makduff. Zdaž ukrutník jich poklid nezrušil?

Rosse. Ne; bylť v poklidu, když jsem odcházel.

Makduff. Jste skoupý jazykem. Nuž, jak to stojí?

Rosse. Když šel jsem k vám, bych přinesl ty zprávy,
jež jsem tak těžce nesl, pověst šla,
že mnohý statný muž jest zahuben,
což bylo mně tím podobnější k víře,
an vojsko tyranovo zřel jsem v poli.
Teď doba vhodná. Vaše objevení
by v Skotsku utvořilo bojovníky,
i ženy do boje by spěchaly
na zničení těch bídných svízeli.

Malkolm. To buď jim útěchou, že jistě přijdem'.

Přelaskavé nám půjčí Anglicko
statného Siwarda a deset tisíc mužů.
Lepšího, zručnějšího bojovníka
snad nenaleznem v celém křesťanstvu.

Rosse. Ó kéžbych splatit moh' tu útěchu
zas stejnou útěchou. Svá slova však
zahoukat měl bych do pustého větru,
ne tam kde lidé dýší.

Makduff. Koho se to týká?
Nás všech? Či snad to jednotlivá strast
zas jednotlivých prsou?

Rosse. Počestné
kdo srdce má, ten cítí díl té strasti,
ač hlavní toho část vám náleží.

Makduff. To náleží-li mně, již přede mnou
netajte ničeho a rychle mluďte.

Rosse. Nedejte uchu svému zatratit
na věčnost jazyk ten, jenž naplní
mu žlab přetěžkým zvukem, jakýž nikdo
až posud neslyšel.

Makduff. Ha! Tuším jej!

Rosse. Váš hrad jest dobyt, vaše choť a dítky
jsou krutě pobity. Kdybych vyprávěl,
kterak to vše se dalo, zdálo by se,
že k houfu chci té zvěře ubité
též složit' vaši smrt.

Malkolm. Ó dobrý Bože!

Ai muži! Netlač klobouk tak si do očí.
Přej strasti hlasu. Žel, jenž nemluví,
těžkému srdci šepce, aby puklo.

Makduff. Mé dítky též?

Rosse. Choť, dítky, též i čeled',
jež nalezena tam.

Makduff. A já musím být' vzdálen!
Zabita též má žena?

Rosse. Jak jsem řekl.

Malkolm. Zotavte se! Na zlčení té strasti
lék upravíme z pomsty důtklivé.

Makduff. On nemá dítek!¹⁸) – Všecky mé drahoušky?
Že všecky? – Ó pekelná káně! – Všecky?
Kuřátka útlá – všecky, a jich matku,
jedním jen vzteklým rázem?

Malkolm. Již sneste to jak muž.

Makduff. To také chci.

Však též jak muž musím to cítit: nelze
mi nezpomínati, že druhdy žilo,
co nejdražší mně bylo. Nebesa!
Na to jste mohla zřít', a pomoci
jim nedopřáti? Hříšný Makduffe,
jen za tebe jsou zbiti! Bídník já!
Nebylť to jejich přečin, nýbrž můj,
pro kterýž smrt je stihla. – Přej jim nebe
pokojný odpočinek!

Malkolm. Budiž to
vašeho meče brusem. Žalost svou
proměňte v hněv. Svě neotupte srdce,
alebrž rozplameňte.

Makduff. Ó, já bych očima moh' dělati ženskou,
a jazykem chvastouna!¹⁹) – Dobré nebe!
Zkrať všechen průtah. Čelo proti čelu
přived' mi toho ďábla Skotska tam,
až kam můj meč dosáhne. Ujde-li,
odpusť mu nebe též!

Malkolm. Toť zní přec mužně.

Nuž, jděm' ku králi. Voj náš připraven.
Nám třeba jen se loučit. Makbeth již
dozrál ku sklácení, a mocnost nebes
chystá své náčiní. Uduste sten.
I po nejdelší noci přijde den.
Odejdou.

Jednání páté.

Výjev první.

Dunsinan. Komnata na hradě.

Vystoupí Lékař a Komorná.

Lékař. Dvě noci jsem už s vámi probděl, ale nenalézám
ničeho, co by potvrdzovalo vaše vypravování. Kdy to bylo,
co posledně chodila?

Komorná. Co Jeho Milost král se odebral do pole, často jsem
ji viděla, jak povstala z lože, oblékla se v noční šat, otevřela
svou skříň, vyndala papír, složila jej, něco napsala, přečetla
to, pak zapečetila, a zas se odebrala na lože; a to všecko
činila v nejhlubším spaní.

Lékař. Toť velký zmatek přírody, uživati v též době daru spaní
a vykonávati práce bdění. A v tomto dřímavém nepokoji
nepozorovala jste ničeho mimo to chození a jiné skutečné
výkony? Zdali slyšela jste ji kdy mluvit, a co mluvila?

Komorná. Slyšela, pane, ale co mluvila, nechtěla bych to po ní
opakovati.

Lékař. Mně to můžete říci, a jest toho velmi potřebí, abyste mi
to řekla.

Komorná. Ani vám, aniž komu jinému, poněvadž nemám

svědka, jenž by mou řeč dotvrdil.

Vystoupí Lady Makbethová se svíci v ruce.

Hle, tu přichází! To její obyčejný krok, a jako že živa jsem,
v pevném spaní. Pozorujte, přistupte blíž.

Lékař. Jak přišla k té svíci?

Komorná. Stála vedle ní. Ona má vždy světlo ve své komnatě;
to její nařízení.

Lékař. Hled'te, má oči otevřené.

Komorná. Její smysl však jest zavřen.

Lékař. Co to nyní dělá? Podívejte se, kterak si mne ruce.

Komorná. To činí obyčejně, jakoby si myla ruce. Často jsem ji
viděla to dělat celou čtvrt hodiny.

Lady Makbethová. Zde ještě skvrna!

Lékař. Slyš, ona něco mluví!...] Chci poznamenati co bude
mluvit, bych to nezapomněl.

Lady Makbethová. Pryč s tebou, prokletá skvrno, pryč
pravím! Jedna, dvě! Ted' čas to vykonat. – Peklo jest
tmavé! – Styd' se, manžele, styd' se! Vojín, a tak bojácny! –
Proč bychom se báli, že se to prozradí, an nikdo naši moc
nemůže k odpovídání pohánět! – Kdo by si ale byl
pomyslíl, že starý ten muž má v sobě tolik krve?

Lékař. Slyšíte to?

Lady Makbethová. Than z Fifu měl ženu. Kam se nyní
poděla? – Což ty ruce nebudou nikdy čisté? – Nic více o
tom, můj manžele, nic více o tom; ty zmaříš všecko svým
děsným pohledem.

Lékař. Již jděte, jděte! Zvěděla jste, o čem jste neměla zvědět.

Komorná. Ona mluvila co neměla mluvit. Bůh milý ví, co ona
zvěděla.

Lady Makbethová. Zde posud zápach krve! Veškerá vonidla
Arabie nezlíbeznila by tu malou ruku. Oh! oh! oh!

Lékař. Jaké to vzdechnutí! Její srdce musí být velmi stíženo.

Komorná. Takové srdce nechtěla bych mítí v prsou, ani za
vznešenost celé její osoby.

Lékař. Dobře, dobře, –

Komorná. Dejž Bůh aby bylo dobře.

Lékař. Tato choroba jest nad mou zkušenost. Přece však znal
jsem lidi, kteří též ve spaní chodili, a zbožně umřeli ve
svých postelích.

Lady Makbethová. Umejte si ruce, oblecte noční oděv! Nač
jste tak bledý? – Pravím ještě jednou, Banquo jest pohřben,
onť už nemůže z hrobu.

Lékař. Že nemůže?

Lady Makbethová. Na lože! na lože! – Někdo klepe na vrata.
Pojď, pojď, pojď, pojď! Podej mi svou ruku! Co se stalo,
stalo se! Na lože, na lože, na lože!

Odejde.

Lékař. Jde nyní na lože?

Komorná. Rovnou cestou.

Lékař. Zlý šept jest všudy slyšet. Z neblahých

se líhnou skutků neblahé i zmatky,

a duše chorobné svá tajemství

polštářům hluchým často svěřují.

Jí třeba kněze víc než lékaře.

Smiluj se, Bože! Dohlídněte k ní;

odstraňte všecko, co na úraz těla,

a pilně střežte ji. Již dobrou noc!

Mou duši zděsila a zmátla moc.

Co však si myslím, nesmím povědit.

Komorná. Nuž pane, dobrou noc.

Odejdou.

Výjev druhý.

Krajina blíže Dunsinanu.

Vystoupí s bubny a prapory Menteth, Cathness, Angus,

Lenox a vojáci.

Menteth. Voj anglický již zde. Jej vedou Malkolm, pak Siward, jeho strýc, a statný Makduff. V nich pomsta plá, učiněné jim křivdy roznítily by k činům krvavým samého kajicníka.

Angus. U lesa je najdem Birnamského. Tamo táhnou.

Cathness. Nevíte, zda je s bratrem Donalbain?

Lenox. Dojista vím že není. Mámt' zde seznam všech šlechticů. Syn Siwardův tam jest, pak mnohý holobrádek, jenž se snaží svou mužnost osvědčit.

Menteth. Co dělá tyran?

Cathness. Svůj hradí mocně velký Dunsinan.

Tu ňáci lidé praví, že prý zšilel; zas jiní, jemu příznivější, dí, že vztek to hrdinný; to jisto však, že v beznadějném postavení svém nevládne víc svým osudem.

Angus. Teď cítí své rámě schromené pro tajné vraždy. Jej přes tu chvíli nové zpoury viní ze věrolomnosti; ti, kterýmž velí, jsou poslušni jen z rozkazu, ne z lásky. Ba nyní cítí, že ta jeho sláva na něm se klátí tak, jak obrův plášť, ježž hodil na se zloděj trpaslík.

Menteth. Tuť nemožno se divit zmatenosti té jeho myslí, že se děsí, leká, an vše co v něm se samo zatracuje, že bydlí v něm.

Cathness. Nuž, na pochod se dejme, donesme hold svůj tam, kam náleží. Vstříc lékaři chorého blahobytu! a s ním poslední krůpěj krve vlejme do léku naší vlasti.

Lenox. Aneb tolik, co stačí skropit královské to kvítí, a vyrvat' bejlí. – Vzhůru k Birnamu!
Odejdu.

Výjev třetí.

Dunsinan. Síň na hradě.

Vystoupí Makbeth, Lékař a důstojníci.

Makbeth. Nechod' už nikdo ke mně s poselstvím. Necht' všichni prchnou. Pokud k Dunsinanu nezblíží les se Birnamský, nemůž mne pojmut strach. Co chce ten chlapec Malkolm? Zdaž není zrozen z ženy? Duchové, znající lidský cíl, mně v[ě]štili: „Neboj se, Makbethe, neb nad tebou nezvítězí, kdo z ženy narozen.“ Nuž, prchejte falešní thanové, a s ženkyly se spojte anglickými. Mou hrdou duší, srdce mého kázeň nezryje pochybnost, ni bledá bázeň.

Vystoupí Sluha.

Bodejž tě ďábel zčernil, padouchu ty mlékobledý! Kde as zjednals sobě ten husí pohled?

Sluha. Deset tisíc –

Makbeth. Husí, lotře?

Sluha. Vojska, pane.

Makbeth. Jdi, utři obličej a strach svůj zbarvi, ty hochu s jatrami liliovými. Jaké to vojsko, troupe? Budiž proklet!

Tvá křídovitá tvář čpí nákazou.

Nu, syrovátko, jaké vojsko to?

Sluha. Voj anglický, můj pane.

Makbeth. Klid' se s tím obličejem! – Seytone!

Mně srdce usedá, když pomyslím – Nuž, Seytone! – Ten zápas osudný buď upevní mne, aneb na vždy shodí. Žilt' jsem dost dlouho. Drahá mého žití se ztrácí v suchu, v listí usvadlém, a to, co má provázet sešlý věk, tož čest, poslušnost, láska, hojnost přátel, mně odepřeno; místo toho však jen kletby znám, ne hlasné, přec dost hloubné, jen pocty hubou, dech, a ty by rádo jich srdce odepřelo, jen že nesmí. Seytone!

Seyton vystoupí.

Seyton. Co libo, Milosti?

Makbeth. Co víc nového?

Seyton. Vše stvrzeno, jak posel to vyprávěl.

Makbeth. Chci bojovat, až spadne maso s hnátů. Podej mi zbraň!

Seyton. To ještě netřeba.

Makbeth. Chci na sebe ji vložit.

Vyprav víc jezdců vyzpytovat kraj, a na kůl s každým, kdo o bázni cekne. Mé brnění! – Nuž doktore, co dělá nemocná?

Lékař. Ne snad tak nemocna, leč více stížena děsnými sny, kteréž jí poklid kradou.

Makbeth. Zbav ji toho! Což nelze tobě zlčít chorou mysl, strast vkořeněnou vyrvat z paměti, zpomínky trudné smazat v knize mozku, a kazijedem zapomětlivosti vymýtít z těsných prsou škodnou hmotu, jež hrozí srdce zdušit?

Lékař. Nemocný se v takém stavu musí léčit sám.

Makbeth. Psům zahod' svoje léky, – nechci jich. Vlož na mne brnění, – podej mi berlu. Již pošli, Seyt'ne! – Ano, doktore, jak pravím, thanové mne opouštějí. Nu pospěš, Seyt'ne! – Kdybys, doktore, z mé země moče poznal její neduh, a pomoh' jí zas k bývalému zdraví, toť bych ti zatleskal až v ozvěnu, jenž zas by tleskala. Zahod' to, pravím. Znáš nákou reveň, sennu, aneb jiné snad čistidlo, jež odtud Angličany by vytisklo? Snad o nich slyšels?

Lékař. Ano, můj pane. Z královských to vašich příprav jsme něco zvěděli.

Makbeth (*k Seytonovi, jenž mu chce podat štít*). Přines to za mnou.

Mne smrti děs, ni zkázy nezasáhne, dokud les Birnamský sem nepřítáhne:
Odejde.

Lékař. Kdybych byl pryč, a Dunsinanu prost, nevrátil bych se víc za žádný skvost.

Odejde.

Výjev čtvrtý.*Krajina u Dunsinanu. Na blízkou les.**Vystoupí s bubny a prapory Malkolm, starý Siward a jeho Syn, Makduff, Menteth, Cathness, Angus, Lenox, Rosse a vojsko.***Malkolm.** Čas, doufám, už se blíží, strýcové, že ložnicím se vrátí bezpečnost.**Menteth.** To nepochybujem'.**Siward.** Jaký to les před námi?**Menteth.** Birnamský.**Malkolm.** Necht' každý vojín utne ratolest a nese před sebou. Tak zastíníme našeho voje čtyry, zvědavost špehýřů klamajíce.**Vojín.** Stane se.**Siward.** Dle doslechu mešká prý ukrutník na Dunsinanu, směle čekaje, že tam jej oblehnem'.**Malkolm.** To poslední jest jeho útulek; neb v celé zemi se proti němu z bouřil všechen lid, a vojsko nucením jen najaté mu slouží, citu k němu neznající.**Makduff.** Náš spravedlivý hněv buď průvodčím statného výkonu, dokažme tedy vojenskou udatnost.**Siward.** Jeť v blízkou čas, jenž spravedlivým rozsudkem ukáže, co k majetku, a co nás k dluhu váže. Myšlének hloubavost jest klamu zdroj, k jistému konci pouze vede boj. Taktěž i my chcem kráčet jemu vstříc.
*Odejdou.*Výjev pátý.*Dunsinan. Na hradě.**Vystoupí Makbeth, Seyton, vojáci s bubny a prapory.***Makbeth.** Ven na hradby vyvěste prapor náš!

Volání slyším stálé: Jdou, již jdou!

Ten pevný hrad jich obleháním zhrdá.

Necht' leží zde, až hlad a mor je shltí.

Ba, kdyby s nimi tam ti nebyli, jenž náležejí k nám, pak bychom směle jim vyšli vstříc, tož vousy proti vousům, a zahnali je domů. – Co ten hluk?

*Ženské bédování za scenou.***Seyton.** To nárek žen, můj pane.**Makbeth.** Ját' ponenáhlu bázní odvykl.

Bylť druhdy čas, že jsem se zimou třás', když noční skřek se ozval, z děsné bájky můj vlas se vyježil, a napnut stál jak živý. Teď jsem strachem překrmen, a hrůza, spřízněna mé vraždné mysli, mne dél už neděsí. – Proč byl ten křik?

Seyton. Jeť, Milost pane, mrtva královna.**Makbeth.** Tať mohla pozděj umřít.

Na tuto zvěst by zbylo dosti času. Ten zítřek, zítřek, a ten zítřek zas, skrovným se plouží krokem od dne ke dni, až k poslednímu slovcí časnosti, a každý náš včerejšek svítil bláznům ve smrtnou zetelelost. – Nuž, shasni, shasni, ty malá svíce! – Co jest život ten? Jen mimojdoucí stín, jen chudý herec, jenž na divadle hodinu as řádí, pak nejsa slyšán víc; ba život ten

jest jak povídka, plná hluku, vzteku, již vypravuje blb, a význam její – nic.

Vystoupí Posel.

Ty máš cos na jazyku, rychle mluv!

Posel. Můj milostivý pane, přináším o tom zprávu, co jsem viděl, a nevím přec jak mluvit.**Makbeth.** Mluv jak můžeš.**Posel.** Na vršku stál jsem stráží, k Birnamu se dívaje, v tom náhle spatřil jsem, že počal les se hýbat.**Makbeth.** Otroku a lháři!*Dá mu poliček.***Posel.** Necht' zhynu, pane, tomu-li tak není.

Na dálku as tří mil jest spatřiti, jak pravím, stoupající háj.

Makbeth. To jestlis lhal, na stromě nejbližším máš viset za živa, až uschneš hladem. Však pravda-li, pak málo na to dbám, když se mnou naložíš týmž způsobem. Ta tam má odvaha, a již počínám klást v pochybu ten d'áblův dvojsmysl, v němž lež má oděv pravdy. „Neděs se, dokud až k Dunsinanu nepřítáhne les Birnamský.“ A nyní v skutku les na Dunsinan už táhne. Do zbraně! Vojáci, do zbraně, a v pole ven! To v pravdě-li, jak pravil, k zjevu jde, pak nelze prchat víc, ni meškat zde. Již se mně hnusí toho slunce plání, a radš bych viděl světa ztroskotání. Zazvoňte na poplach! Přijď zkázo! Větre důj! S krunýřem na plecech chci padnout ve hrob svůj.
*Odejdou.*Výjev šestý.*Krajina před hradem.**Vystoupí s bubny a prapory Malkolm, starý Siward, Makduff a vojsko s ratolestmi.***Malkolm.** Jsme v blízkou dost. Zahod'te listnatá svá stínidla, a jací jste, se zjevte. Náš předvoj ved'te vy, můj vzácný ujče, se strýcem mým, tož čackým vašim synem. Náš statný Makduff a my ostatní chcem' podniknout co zbyde k vykonání, dle úmluvy.**Siward.** Již s Bohem vám!

Voj tyranův-li před večerem najdem', chcem' zbiti jej, neb sami v bitvě zajdem'.

Malkolm. Necht' zavzní hlahol trub! Jich plný zvuk buď mocným hlasatelem smrtných muk.*Odejdou.*Výjev sedmý.*Jiná část krajiny.**Vystoupí Makbeth.***Makbeth.** Jsemť ku kolu uvázán. Nelze prchnout, jak medvěd uštváný musím se rvát.

Ai, kdož tu jest, ježž nezrodila žena?

Jen toho mám se báti, jiných nic.

*Vystoupí Mladý Siward.***Mladý Siward.** Tvé jméno?**Makbeth.** Poděsíš se, slyše je.**Mladý Siward.** Ó nikoli, a kdybys palčivějším se jménem honosil než samo peklo.**Makbeth.** Mé jméno Makbeth.

Mladý Siward. Jménem hnusnějším
nemůže ďábel sám se honosit.

Makbeth. Ni jménem strašlivějším.

Mladý Siward. To hnusný ukrutníče lžeš! Svým mečem
tvou lež dokázat chci.
Bojují. Mladý Siward padne.

Makbeth. Tys ženou zrozen.
Jeť směšná zbroj, i meč ten nemá ceny,
jímž máchá muž, jenž narozen jest z ženy.
Odkvapí.

Válečný ryk. Vystoupí Makduff.

Makduff. V té straně lomoz. Zjev se ukrutníče!
Dř[í]v padneš-li, než má tě stihne rána,
duch ženy mé, mých dětí duchové,
mne věčně budou kárat. Nelze mi
porážet bídné Kerny, jichžto paže
jsou najata, by nesla kopí svá.
Buď ty, ó Makbethe, aneb svůj meč
s neušterbeným ostřím vrazím zpátky
zas v jeho pochvu. Tam tě najdu snad!
Ten silný břinkot zbraní prohlašuje,
že jakýs velmož tam. Ó štěstí přej
ho dostihnout! Víc nežádám.
Odkvapí.

Vystoupí Malkolm a starý Siward.

Siward. Tou cestou, pane. Hrad se volně vzdal.
Lid tyranův jest v boji na dvou stranách,
a thanové statečně stojí k nám.
Dne toho výsledek se k vám již kloní,
a málo práce zbývá.

Malkolm. Potkali jsme též se
s nepřáteli, jenž pouze na oko
se s námi bili.

Siward. Račte na hrad, pane.
Makbeth se vrátí.

Makbeth. Proč bych si na římského blázna hrál,
a zbod' se vlastním mečem, pokud vidím
dost životů, jimž rány líp se hodí.
Makduff se vrátí.

Makduff. Stůj, stůj, pse pekelný!

Makbeth. Tys ze všech lidí
ten jediný, jemuž jsem se vyhýbal.
Již ustup, duše má jest krví tvou
až příliš stížena.

Makduff. Ba nemám slov;
řeč má jest v meči mém, ty lotře krvavější
nad všecken výraz.
Potýkají se.

Makbeth. Marná práce tvá.
Spíš prosekl bys břitkým mečem svým
vzduch netělesný, než bys ranil mne.
Na lebky ranitelné skloň svou zbraň.
Můj život v kouzlu jest, a nikomu,
kdo z ženy zrozen, podlehnout nemůže.

Makduff. Pak zoufej nad tím kouzlem,
a ďábel, jemuž sloužil, nechť ti řekne,
že Makduff z lůna matky vyřezán.

Makbeth. Buď proklet jazyk, jenž mi takto děl,
neb lepší část mé mužnosti mi schromil.
Ó nevěř nikdo kejklům pekelným,
jenž potměšilým dvojsmyslem nás mámí,
jenž uchu věštným slibem lahodí,
a naší naději jej zruší. Nechci
já s tebou zápasit.

Makduff. Pak vzdej se, babo,
a žij, bys sloužil světu pro odiv.

Jak obraz zvláštních šelem, tak i tvůj
na žerdi budem' nosit s podpisem:
Zde vizte ukrutníka.

Makbeth. Vzdát se nechci,
bych líbal prach před mladým Malkolmem,
a kletbou láje nebyl k smrti štván.
Ač les Birnamský stoupil k Dunsinanu,
a ty, můj soku, z ženy nezrozen,
přec zkusím posledek. Na prsa svá
štíť vrhám mohutný. Bij, zjev svou zlost,
a budiž klet, kdo zvolá: Stůj, již dost.
Odejdou bojující.

*Útěk Makbethových vojinů. Vystoupí s bubny a prapory
Malkolm, starý Siward, Rosse, Lenox, Angus, Menteth,
Cathness a vojáci.*

Malkolm. Ó kéžby, přátelé, jichž pohřešujem',
zas vrátili se zdrávi.

Siward. Něco musí zhynout,
a lze-li soudit z těch, jež vidím zde,
ten slavný den jest koupěn nedraze.

Malkolm. Váš vzácný syn, a Makduff též zde schází.

Rosse. Syn váš, můj pane, splatil dluh vojinův.
Ont' pouze žil, pokud se nestal mužem;
jak mile však dokázal, že jím jest
svou statností, tož v neustupném boji,
jak muž též umřel.

Siward. Mrtev tedy?

Rosse. Ano,
a odnešen byl z pole. Žalost svou
nesmíte odměřit dle jeho ceny,
sic neměla by konce.

Siward. Má rány v předu?

Rosse. Ano, na čele.

Siward. Nuž, stal se tedy božím bojovníkem.
Kdybych měl tolik synů, co mám vlasů,
smrt krásnější bych nemoh' přátí jim;
a tak mu odzvoníno.

Malkolm. Hoden jest
většího smutku, ten mu složím já.

Siward. Většího není hoden. Veleť Bůh,
by slavně pad', a zaplatil svůj dluh.
Bůh budiž s ním! Zde nová útěcha.
Vystoupí Makduff s Makbethovou hlavou na žerdi.

Makduff. Ó sláva tobě, králi! neb tys jím.
Zde viz na žerdi hlavu ukrutníka.
Zem opět svobodna. Vidím tě skvosty
obklopeného slavné říše té,
a všem jim v srdcích pozdrav klokotá,
jemuž já hlasu dávám provoláním:
Ať žije Skotský král!

Všichni. Ať žije Skotský král!

Malkolm. Na dlouho nechci časem plýtvati,
bych s láskou každého zde jednotlivce
neúčtoval, a s ním se nesrovnal.
Vy, thanové a milí strýcové,
od chvíle té jste hrabata, tož první,
k té důstojnosti v Skotsku povýšení.
Co dále v této době stát se má,
tož: volat přátely zpět z vyhnanství,
kamž uhnuli se léčkám bdělé zlosti,
pak pohnat před soud kruté nástroje
zbitého kata, strestat pekelnou
tu královnu, jež, jak se vůbec dí,
prý násilím na vlastní život sáhla,
já řku, o všecko to, a co i víc
snad potřebno, nám Bůh-li bude přátí,

dle míry, času, místa, chceme dbáti.
Tak děkujíc všem, již bez prodlení
ve Skón vás zveme k svému nastolení.

Připomenutí.

Tragédie „Makbeth“ vyšla tiskem ponejprv roku 1623 ve foliové sbírce Shakespeareových děl. Původ její klade se obyčejně na rok 1606, avšak důvody právě pro tento rok nejsou úplně přesvědčující. Jen tolik zdá se býti jisto, že „Makbeth“ sepsán byl mezi lety 1603 a 1610. Roku 1603 totiž dosedl Jakub I. na královský stolec anglický, spojiv tak království své Skotské s Anglickým, ku kterémužto poslednímu náleželo také Irsko. Před touto událostí nemohla býti napsána patrná náražka na ni, jenž leží ve slovech Makbethových (jedn. 4. výj. 1.):

„Some I see
that two-fold balls and treble sceptres
carry.“

(Někteří

tři nesou žezla a dvě jablka.)*

[*] Viz poznamenání 15.]

Teprv pak po roce 1610 nemohla býti napsána proto, poněvadž máme obšírnou zprávu od Dr. Formana o provozování toho kusu v Londýnském divadle Globe v sobotu dne 20. dubna téhož roku.**)

[**] Viz „The pictorial Edition of the works of Shakspeare. Edited by Charles Knight. London“ (1838-1841).]

Makbeth, jakkoli často vřaděn bývá mezi historická dramata Shakespeareova, náleží bez odporu mezi jeho tragédie, kdež vedle Leara zaujímá přední místo co pravé mistrovské dílo nejenom básníka našeho, nýbrž lidského ducha vůbec. Vysoká cena této tragédie, jmenovitě podivuhodná hlubokost a psychologická důslednost u vývinu charakteru hlavních osob, došly záhy spravedlivého uznání.)*

[*] Viz „A philosophical Analysis and Illustration of some of Shakespeare's remarkable Characters, by Wm. Richardson. London, 1774.“]

Látku k Makbethu čerpal Shakespeare ze známé Holingshedovy kroniky, v níž celý děj tragédie jest obsažen a z níž místy doslovně vypsál řeči jednajících osob, což jmenovitě platí o celém 3. výjevu 4. jednání mezi Malkolmem a Makduffem. Jediný z hlavních charakterů, jež básník původně vytvořil, jest lady Makbethová, a v té vrcholí jeho geniálnost, zračící se v celém ústrojí tragédie.

Mistrem u docílení efektu osvědčil se Shakespeare uvedením na jeviště čarodějnic v době, kde víra a tajemné působení kouzel a pronásledování čarodějnic byly v největším květu. Všecky řeči Hekatiny a tří sester čarodějnic vztahují se k běžným toho času pověrám, i musiltě scenický účinek vystoupení čarodějnic za časů Shakespeareových býti ohromný, docela jiný nežli za našich dnů, kde vzdělání diváci

v oněch výjevech obdivují se pouze mistrovskému umění básníkovu, kdežto tatáž třída současníků Shakespeareových spatřovala v tom kus opravdového, skutečného života.

Poznamenání.

- 1) Za nerozlučné téměř společnice čarodějnic považovány byly v dobách panující o nich pověry kočky a ropuchy čili zemské žáby.
- 2) Kernové sluli lehká, Gallowglassové těžká pěchota starodávních Gálů irských.
- 3) *Thane, thejne*, starým Skotům tolik co Angličanům *lord*.
- 4) *saint Colmes' inch*, t.j. svatého Kolumbána ostrov, malý ostrůvec v zátocě Edinburské s opatstvím sv. Kolumbána; nyní slove skráceně *Inchcomb*.
- 5) Panství Glamisské bylo dědičné v rodině Makbethově a připadlo naň úmrtím otce jeho Sinela, o němžto měl již zprávu, jak vysvitá z jeho nejbližší řeči.
- 6) Toto místo jest velmi temné, i nebylo dosavad vhodně vyloženo.
- 7) Slovo *hermit* (poustevník) v originálu znamená zde tolik co *modlitel*.
- 8) V originálu jest nepřeložitelná hříčka se slovy *gild* (pozlatiti) a *guilt* (vina).
- 9) Makbeth byl nejbližší příbuzný obou princů.
- 10) Tvar přírody (*nature's copy*), t. co život.
- 11) Rozumí se tabule v podobě podkovy, kde v středu jsou místa čestná pro přední hodovníky, při obou výběžcích pro ostatní hosti.
- 12) T. j. není-li hostitel veselé mysli a hosti často nepobízí, ztrácí pohoštění cenu.
- 13) Žízním (*we thirst*), nejspíše tolik jako: podejte pít.
- 14) Dle Steevense vztahuje se první místo k té okolnosti, že Makbeth požádal Makduffa, aby mu byl nápomocen stavěti hrad Dunsinan; Makduff poslal řemeslníky, ale svou osobu svěřiti Makbethovi netroufal si. Od té doby uzavřel prý tento jeho zkázu. Tak vypravují staré kroniky, a tento výklad zcela hodil by se k otázce lady Makbethové „Poslal jste k němu?“ a k Makbethově odpovědi na to: „Tak jsem to slyšel. Chci však k němu poslat. Ni jediného není, v jehož domě bych neměl vyzvědačů,“ čímž patrně chce říci: „Já to zvěděl od svých vyzvědačů v jeho domě, ale pro lepší jistotu ještě k němu pošlu.“ Avšak odporuje výklad tento řeči Lenoxové (str. 47): „Pro nějaké volné slovo prý, a že se nedostavil k slavnosti, pad' Makduff u tyranu v nemilost.“ A přece ono první místo nemůže se vztahovati k nepřítomnosti

Makduffově u hostiny, o které nepotřeboval se Makbeth dovídati teprv od jiných. Poněkud snad by se ta neshoda vyrovnati dala, kdybychom přijali, že Makduff popudil na se hněv Makbethův dvojím nedostavením se: jednou ke stavbě, podruhé k hostině. Na ono první by se pak mohlo vztahovati to „ňáké volné slovo“ co příkrá odpověď v té příčině daná.

- ¹⁵⁾ Banquo pokládá se za praotce rodu Stuartů, z něhož posel Jakub I., který spojil v jednu říši Skotsko i Anglicko, ku kterémužto poslednímu náleželo též Irsko. Toto místo jest patrný pochlebek prvnímu králi „Veliké Britanie a Irska“, tehdáž panujícím.
- ¹⁶⁾ *The evil* aneb *the kings evil* (neduh, neduh králův; doslovně možná ovšem říci *zlota*) nazýváno vole, jakéž dle domnění králové Angličtí zázračným způsobem hojili.
- ¹⁷⁾ Totiž co krajana poznal je po kroji.
- ¹⁸⁾ *On nemá dítek!* t. nemohu se mu pomstiti podobným způsobem.
- ¹⁹⁾ Totiž: mohl bych plakat jako žena a naříkat tak hojnými slovy, jakými se vychvaluje chvastoun.